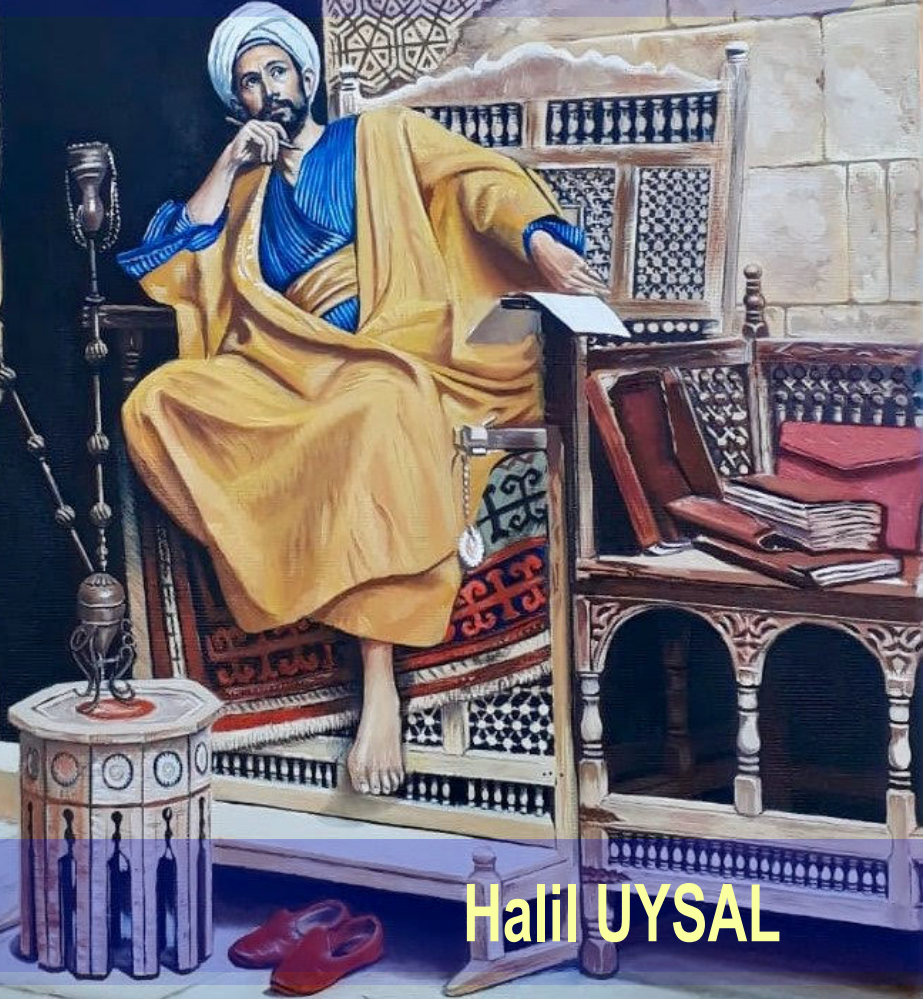

MISIR ARAPÇASINDAKİ TÜRKÇE

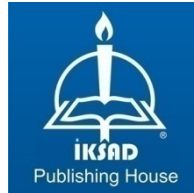
Halil UYSAL

İKSAD
Publishing House

MISIR ARAPÇASINDAKİ TÜRKÇE

Halil UYSAL

Copyright © 2018 by iksad publishing house
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced,
distributed, or transmitted in any form or by
any means, including photocopying, recording, or other electronic or
mechanical methods, without the prior written permission of the
publisher, except in the case of
brief quotations embodied in critical reviews and certain other non
commercial uses permitted by copyright law. Institution
of Economic Development And Social
Researches Publications®

(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)

TURKEY TR: +90 342 606 06 75

USA: +1 631 685 0 853

E posta: kongreiksad@gmail.com

www.iksad.net

www.iksad.org

www.iksadkongre.org

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.

Iksad Publications - 2018©

ISBN: 978-605-7923-43-1

Cover Design: İbrahim Kaya

November / 2018

Size = 16x24 cm

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
1.AKRABALIK	5
2.ARAÇ / GEREÇ / VASITA	6
3.ARGO / KÜFÜR	5
4.ASKERLİK	23
5.BİTKİ	37
6.COĞRAFYA	43
7.DENİZCİLİK	43
8. DİN / İNANÇ	47
9. EKONOMİ	48
10. EV / KONUT	50
11. GİYİM - KUŞAM	54
12.HAYVAN	63
13.İKİLEME	64
14.İSİM	65
15. KİMYASAL MADDE / ELEMENT	73
16. MİMARLIK / YAPI	76
17.MÜZİK	85
18.OYUN / EĞLENCE	87
19.SAYILAR	90

20.SIFATLAR	92
21.TIP / ORGAN.....	101
22.ÜNVAN / MESLEK	104
23.ÜNLEM	121
24.YEME / İÇME / GIDA	122
25.YÖNETİM / SİYASET	135
26.ZARF	142
27.DİĞERLERİ	143
SONUÇ.....	147
KAYNAKÇA	151

GİRİŞ

Bütün diller, birbirleri ile etkileşimleri çerçevesinde, doğrudan ya da dolaylı olarak birbirlerinden etkilenirler. Bu etkileşim hiçbir zaman tek taraflı olmaz. Hangi dil olursa olsun, etkilediği gibi etkilenir de. Bir dilin bu etkileşimlerden uzak, korunaklı bir çevrede, gelişimini sürdürmesi şöyle dursun varlığını sürdürmesi bile neredeyse imkansızdır. Bu bağlamda “Bir dil ne kadar safsa o kadar fakirdir” denilmektedir.

Dillerin birbirlerini etkileme ve birbirlerinden etkilenmelerinin birtakım nedenleri vardır. Bazılarını şöyle sıralamak mümkündür:

1. Komşuluk ya da ticari faaliyetler.

Halklar arasındaki komşuluk ya da ticari etkinlikler, alınıp satılan tarımsal ya da endüstriyel ürünlerin isimlerinin, bir dilden ötekine kolaylıkla geçmesini sağlamaktadır.

2. Halklar arasındaki kültürel ilişkiler.

Baskın kültürlerin diğer diller üzerinde derin etkileri olmaktadır.

3. Yoğun göçler ya da ağır sömürgecilik faaliyetleri.

Büyük toplumsal devinimler ya da baskıcı ve baskılayıcı unsurlar dil etkileşimlerinin başlıca faktörlerinden birisidir. Örneğin Vietnam dilindeki Fransızca sözcükler ya da Afrika'nın çeşitli bölgelerinde İngilizce ya da Fransızca konuşan halklar, bu durumun bariz örnekleri arasında zikredilebilir.

4. Savaşlar.

Savaşlar dilleri etkileyen en önemli faktörlerden birisidir. Örneğin haçlı savaşları neticesinde, binlerle ifade edilen kavram ve terim, Arapçadan muhtelif batı dillerine geçmiştir. Örnek olarak, bazı araştırmacılar, İspanyolcanın, yalnızca denizcilikle ilgili olarak, Arapçadan aldığı sözcüklerin dört yüzden fazla olduğunu ifade etmektedirler.¹

Bir savaşı ya da mücadeleyi kazanan kaybedeni etkilemektedir. Yenilen yeneni taklide yönelmektedir. Özellikle de zafer kazanan taraf, bir kültür ve medeniyete sahipse bu durum neredeyse kaçınılmazdır. Genellikle bu duruma örnek olarak Latince verilmektedir. Latincenin, önceleri İtalya'nın küçük bir bölgesinde kullanılan bir dilken, zaman içerisinde, özellikle de kazanılan zaferler neticesinde, tüm İtalya, Portekiz, İspanya, Fransa ve Arnavutluk'un resmi dili olduğu dile getirilmektedir.²

Arapça için de benzer bir baskın etkileyicilik durumu söz konusudur. Ağırlıklı olarak Abbasiler döneminde, fetihler neticesinde Atlas okyanusundan Hint okyanusuna kadar geniş bir coğrafyaya hâkim olan Arapça, Irak'ta Aramiceye, İran'da Farsçaya, Şam'da Süryanice ve Yunancaya, Mısır'da Kıptice ve Yunancaya, Kuzey Afrika'da Berberice ve Latinceye galip gelmiştir. Bu bölgelerdeki halklar zaman içerisinde, yalnızca Arap hakimiyeti nedeniyle değil, İslam dinine girmelerinin de etkisiyle, isteyerek ve severek, Arapçayı benimsemişlerdir.

¹ Şahin, 1980, s. 131.

² Şahin, Muhammed Tevfik, *İlmu'l-Luğati'l-Âm*, Ümmü'l-Kurâ, 1980, s. 129-131.

Arapça yalnızca sözel olarak değil, bir yazı dili olarak da pek çok ulusu etkilemiş, bunun neticesi olarak, birçok dil Arapça harfleri kullanmaya başlamıştır.

Arapça, alma-verme noktasında, “verme”nin ağır bastığı bir dildir. Az almış, çok vermiştir. Arapçadaki alıntılar, teknik olarak “dahîl” terimiyle ifade edilmektedir. Uzun tarihi boyunca Arapçadaki alıntılarının niteliği farklılık göstermiştir. Cahiliye döneminde Farsçadan, İslami dönemlerin bir kısmında Türkçe ve Farsçadan, modern dönemlerde ise, İngilizce, Fransızca ve İtalyancadan alıntılar yoğunluk kazanmıştır.

Arapların Türklerle ilişkileri bin yılı aşkın bir süredir devam etmektedir. Bu ilişkinin dile yansıyan yönünde Türkçenin daha çok alıcı olduğu görülmektedir. Türklerin İslamiyet’i kabul etmesi Türk dili ve kültürü açısından yepyeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Türkler, inanmış oldukları bu yeni dini her yönüyle öğrenmek istemişler ve bu dini bütün boyutlarıyla yaşamak istemişlerdir. İnanışları bu dinin ana kaynağı Kuran ve Hazreti Peygamber (SAV)’in hadisleri ise Arapça idi. Bu çerçevede X. yüzyıldan itibaren Türkler İslam dini vesilesiyle önce Farsça, ardından Arapça kaynaklarla ve dolayısıyla Arapça ile yoğun bir şekilde muhatap olmaya başlamışlardır. Her geçen yüzyıl Türkçe-Arapça dil ilişkileri artarak devam etmiş, Arapçadan Türkçeye başta dinî terimler olmak üzere her alanda alıntılar yapılmıştır. Özellikle XVII. yüzyıl eserlerinde bu alıntılarının zirveye çıktığı görülmektedir.

Olayın öbür cephesinde ise Türkler, daha Emeviler döneminde bile savaşçı kimlikleriyle ön plana çıkarak özellikle orduda etkin

konuma gelmişler, Abbasiler döneminde ise önem ve etkinliklerini artırmışlardır. Mısır özelinde ise bir Türk olan Ahmet Bin Tolun tarafından kurulan Tolunoğulları Devleti (868-905)'nden sonra yine bir Türk devleti olan İhşidlerin (935-999) Mısır'da hüküm sürmeleri Türkçeyi ön plana çıkarmıştır. Ancak Türk-Arap dil ve kültür ilişkileri ve etkileşiminde Arap ülkelerinin Memluk ve Osmanlı yönetiminde kaldığı devirler asıl belirleyici olan dönemlerdir. 1250'den itibaren Memlukların Mısır ve Suriye'de tamamen hâkim duruma gelmesinden sonra Arapların Türkçeye olan ilgileri daha da artmış ve bu çerçevede Araplara Türkçe öğretmek amacıyla pek çok sözlük ve dil bilgisi kitabı yazılmıştır. 1517 yılında Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı ele geçirmesinin ardından dört yüz yıllık yeni bir etkileşim dönemine girilmiştir. Bu yüzyıllarda Türkçe-Arapça dil ilişkilerinde Türkçe daha çok alıcı dil olmakla birlikte önemli ölçüde de verici dil konumuna geçmiştir. Türkçe, bilim ve edebiyat dilinde alıcı dilken, günlük hayatta ise verici dil konumunda olmuştur.

Biz daha önce yaptığımız “Mısır Lehçesindeki Türkçe Kelimeler I” ve “Mısır Lehçesindeki Türkçe Kelimeler II” başlıklı çalışmalarımızda bu etkileşimin izini sürmüş ve Mısır lehçesindeki Türkçe kökenli sözcükleri belirlemeye çalışmıştık. Tespit edebildiğimizi kadarıyla bin kadar Türkçe sözcük, Mısır Arapçasında varlığını sürdürmekteydi.

Bu çalışmamızda ise Mısır Lehçesindeki Türkçe kökenli sözcüklerin kavramsal bir analizini yapmaya, Türkçe verintilerin hangi alanlarda yoğunlaştığını belirlemeye çalıştık. Bu çerçevede yaptığımız tespitleri ve ulaştığımız sonuçları aşağıda sunuyoruz:

1. AKRABALIK

1	Abi	أبيه	Ağabey; yaşça büyük erkek kardeş.
2	Abla	أبنة / أبنة	1. Bir kimsenin kendisinden büyük olan kız kardeşi 2. Büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın 3. İlkokul öğretmeni, öğretmen.
3	Baba	بابا	1. Bir çocuğun dünyâya gelmesine sebep olan erkek, çocuk sâhibi adam, peder. 2. <i>teşmil.</i> Ata, cet.
4	Enişte	أنشطة	Kız kardeş veya kadın akrabâlardan birinin kocası.
5	Hatun	خاتون	1. Kadın. 2. “Hanım” anlamında özellikle saygı ifâdesi olarak kadın isimlerinin sonuna getirilir. 3. <i>halk ağzı.</i> Eş, karı, zevce.
6	Nine	نينة / نينة	1. torunu olan kadın, büyükanne, nene. 2. Yaşlı kadın. 3. Yaşlı kadınlar için kullanılan bir seslenme sözü.
7	Teyze	تيزة	Anne yaşıtı kanıdlara söylenen bir seslenme sözü.

2. ARAÇ/GEREÇ/VASITA

1	Ajanda	أَجْنَدَة	Yapılması ve hatırlanması günlük hayatta gerekli olan şeyleri yazmak için kullanılan defter, takvimli not defteri, muhtıra.
2	Araba	عَرَبِيَّة / آرَبِيَّة / عَرَبِيَّة	Tekerlekli, motorlu veya motorsuz her türlü kara taşıtı.
3	Bağ / Bağa	بَاغ / بَاغَة	1. Bir şeyi başka bir şeye veya birçok şeyi birbirine bağlamaya yarayan ip, sicim, tel gibi şeyler, bent. 2. Askeriyede kullanılan şapka, miğfer.
4	Bağa	بَغَة / بَاغَة	1. Kaplumbağa cinsinden hayvanların ortak adı. 2. Bu hayvanların vücûdunun bir kısmını veya bütünü örtün sert kabuk. 3. <i>sıf.</i> Bu kabuktan yapılmış (eşyâ).
5	Bakraç	بَكْرَج / بَقْرَج	Çoğunlukla bakırdan yapılan küçük kova.
6	Balta	بَلْطَة	Ağacı kesme, yarma, yontma vb. işlerde kullanılan ağaç saplı, demir araç.

7	Birşam / Perçin	برشامة	1. Perçin. 2. Kapsül; Tadı hoş olmayan veya bağırsaklarda açılması istenen bâzı ilâçların kolay yutulması için içine konduğu jelatinden eriyebilir kapçık.
8	Biz	بیز	Katı bir şeyi dikerken iğne geçirecek yeri delmek için kullanılan, çelikten yapılmış, sivri uçlu ve ağaç saplı araç, tığ.
9	Boru	بوری	Bir yerden başka bir yere sıvı, gaz vb. aktarmaya yarayan, içi boş, uçları açık, uzun ve dar silindir.
10	Burgu	بُرغِي / بِرَاغِي	Delik açmaya yarayan delgiye takılı sarma, yivli, keskin, çelik alet.
11	Burma	بُرْمَه / بُورْمَة	Vidalı çivi.
12	Cendere	جَنْدَرَة	Düzeltilme ve ütüleme işinde kullanılan iki silindirden meydana gelmiş âlet.
13	Cıvata	جُوَيْطَة	Birbirine sıkıca bağlanmak istenen demir veya tahtaları, üzerlerine açılmış deliklerden geçirilerek bağlayan, iri başlı, altından bir somunla sıkıştırılan yivli vida.

14	Cüzdan	جُزْدَان	Üstte taşınması gereken para, kâğıt vb. şeyleri koymaya yarayan, cebe girecek büyüklükte çanta.
15	Çanta	شَنْطَة	1. Kösele, meşin, kumaş vb. hafif malzemeden yapılıp büyüklüğüne göre para, evrak, yiyecek vb. koyup taşımaya yarayan kap. 2. Plastik torba. 3. Araba bagajı.
16	Çekiç	شَاكُوش	Çivi çakma, madenleri dövme vb. işlerde kullanılan saplı bir el aleti.
17	Çember	شَمْبِير	Sağlamlaştırmak, açılmamasını sağlamak, şekil vermek gibi maksatlarla cisimlerin etrâfına geçirilen demir, tahta vb. dayanıklı şeylerden yapılmış kuşak.
18	Çengel	شَنْكَل	Bir yere takılmaya, geçirilmeye yarayan eğri ve ucu sivri demir.
19	Çift	شِفْت / جِفْت	Küçük maşa veya cımbız.
20	Çomak	شَوْمَة	Ucu topuzlu değnek.

21	Çubuk	شُبُك	Tütün içmek için kullanılan, ekseri yâsemin, kiraz, gül, pelesenk gibi ağaçlardan yapılan uzun ağızlık.
22	Çuval	شَوَال	1. Pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba. 2. Bu torbanın alabileceği miktarda olan.
23	Damacana	دَمَجَانَة	Su vb. sıvıları taşımaya yarayan, dar ağızlı, şişkin karınlı, genellikle hasır veya plastik sepet içinde korunan büyük şişe.
24	Damga	دَمَغَة	Bir şeyin üzerine belli bir maksatla basılan işâret, mühür, nişan, kaşe.
25	Damper	دَامْبَر	Bir şasinin üzerine takılmış, inip kalkan kasası olan, kendinden hareketli, yükü boşaltan düzen.
26	Defter	دِفْتَر	Yapıştırılarak veya dikilerek kitap biçimine sokulmuş kâğıt destesi.
27	Dingil	دُنْجُل	Tekerleklerin merkezinden geçen ve taşıtın altına enlemesine yerleştirilmiş mil, eksen, aks.

28	Dosya	دُوسِيَّة	Belgelerin toplandığı kartondan kap.
29	Fırça	فُرْشَة	1. Bir şeyin tozunu, kirini gidermekte veya bir şeye boya, cila sürmekte kullanılan, bir araya getirilerek bağlanmış kıl vb. nden yapılan araç. 2. Resim yapma sanatı ve biçimi.
30	Fırın	فُرْن	1. İçinde genellikle odun yanan, her yanda aynı derecede ısı oluşturarak ekmek, pasta vb. pişirmeye yarayan, tavanı tonoz biçiminde, önünde tek açıklık bulunan ocak. 2. Ekmek, pasta vb.nin pişirildiği ve satıldığı dükkân. 3. Elektrik, tüp gaz ve doğal gazla çalışan, yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan alet. 4. çok sıcak.
31	Fünye	فُونِيَّة	Barut vb. patlayıcı maddeleri ateşlemek için kullanılan kapsül.
32	Geçme	جَشْمَة	Birbirinin içine geçirilerek tutturulan iki şeyden birinde bulunan çıkıntılı parça.

33	Gözlük	كُزْلُك	Görme bozukluğu olanların daha iyi görebilmelerini sağlamak için, üzerine göz kusûruna göre derecesi değişen iki cam yerleştirilmiş bir çerçeveden ibâret görme âleti.
34	Hantur	حَنْطُور	Fayton.
35	Istampa	اسْطَمْبَة	1. Mürekkeple veya kuru olarak bir şeyin üzerine basılan damga. 2. İçinde, damga, mühür gibi şeyleri mürekkeplemek üzere mürekkep emdirilmiş çuha bulunan kutu. 3. Kalıp.
36	İğne	أَجْنَة	1. Dikiş dikmekte, nakış işlemekte kullanılan, bir tarafında iplik geçirilecek bir deliği bulunan, ucu sivri, ince çelik âlet. 2. İki şeyi birbirine tutturmak için kullanılan ince, uzun, sivri uçlu çelik âlet.
37	İstanga	إِسْتَنْجَة	1. Yelkenleri toplamak için kullanılan halat. 2. İstinga etmek. 3. İstinga ipi.

38	Kablo	كَابِل	Elektrik akımı iletiminde kullanılan ve yalıtkan bir madde ile sarılı bulunan metal tel.
39	Kamçı	قَمْشَة	Bir ucuna ip, deri vb. bağlı olan vurma, dövme aracı.
40	Kanca	جَنْشُ / كَانَة	Bir şey çekmeye yarar, ucu çengelli demir çubuk.
41	Kantarma	قَنْطَرْمَة	1. Dizgin. 2. Azılı atları zaptetmek için özellikle su içirmeye götürürken ağızlarına vurulan demir.
42	Kaput	كَبُود	Otomobil, kamyon vb. motorlu taşıtlarda motoru örten açılır kapanır biçimdeki kapak.
43	Kaşık	قَاشِيق	Sulu veya tâneli şeyleri yemeye mahsus, ağıza giren kısmı genişçe ve çukurca, saplı sofrâ âleti.
44	Kazan	أَزَان / قَزَان	İçinde çok miktarda yemek pişirilen veya bir şey kaynatılan büyük ve derin kap.

45	Kazık	حَازُوق / قَازُوق / قَازُوق / قَازِيق قَرَق /	1. İşkence aleti. 2. Kötü davranış. 3. Kayıkta küreğin yerleştiği hilal şeklinde madeni parça.
46	Kazma	أَزْمَة / قَزْمَة قَازْمَة /	1. Toprağı kazıp kaldırma, düzeltme vb. işlerde kullanılan, ağaç saplı demir araç. 2. Ahşap kesmek için kullanılan kazmaya benzer bir marangoz aleti.
47	Kelepçe	كَلْبَش	Tutukluların kaçmasını önlemek için bileklerine takılan, bir zincirle tutturulmuş demir halka.
48	Kılavuz	قَلَاوُوظ	1. Somun veya boru içine yiv açmakta kullanılan araç. 2. Ampul vida; civata.
49	Kırbaç	كُرْبَاج	Tek parça deri veya uzun esnek bir değneğin ucuna sırim bağlanarak yapılmış vurma aracı.
50	Kıskaç	قُصَاج	Demircilerin kızgın demiri tuttukları maşa vb. araç.

51	Kızak	فَرَق	<p>1. Kar veya buz üzerinde yol almak için yapılmış tekerleksiz taşıt.</p> <p>2. Gemilerin, tekne ve kayıkların suya indirilmesini sağlayan düzenek.</p> <p>3. Üzerinde gemi inşâ veya tâmir edilen tezgâh.</p> <p>4. Torna, freze vb. takım tezgâhlarında puntayı taşıyan, parçanın hareket ettiği kanal.</p> <p>5. Ahşap tablaların kamburlaşmaması için liflerine dik olarak açılan yuvalara yerleştirilen çapraz parça.</p>
52	Kib	كَيْب	Sazdan yapılma hasır.
53	Kopça	كُوبْشَة	Metal bir halka ve çengelden oluşan, elbise, çamaşır vb. inde kumaşın karşılıklı iki yanını bitişirmeye yarayan küçük âlet.
54	Köstek	إِسْتِك / أُسْتِيك / كُسْتِيك / كُوسْتِيك	<p>1. Hayvanın kaçmasını önlemek için iki ayağına bağlanan kısa ip veya zincir. 2. Bâzı eşyâlara ve boyuna süs için takılan, altın, gümüş vb. den yapılmış zincir.</p>

55	Köstere	كُستِير	Tahta rendesi.
56	Krank	كِرَانِك	Bir motorda biyellerin doğrusal hareketini dairesel harekete çeviren dingil.
57	Kürek	كُريك / كُورِك / كُورِك	1. Toprak, kömür vb.ni bir yerden bir yere alıp atmaya, taşımaya yarayan ve yayvan bir bölümü, buna bağlı uzun bir sapı bulunan araç. 2. lahmacun küreği. 3. kriko.
58	Kürek	كورِك	1. Toprak, kömür vb.ni bir yerden bir yere alıp atmaya, taşımaya yarayan ve yayvan bir bölümü, buna bağlı uzun bir sapı bulunan araç. 2. Lahmacun küreği. 3. Kriko.
59	Lamba	لَامْبَة	Petrol gibi yanıcı bir madde yakarak veya elektrik akımıyla içindeki teller akkor durumuna geçerek ışık veren alet.
60	Latzana	لِتْظَانَة	Bir tür ahşap.

61	Makine	مَكِينَةٌ / مَكِينَةٌ	1. Herhangi bir enerji türünü başka bir enerjiye dönüştürmek, belli bir güçten yararlanarak bir işi yapmak veya etki oluşturmak için çarklar, dişliler ve çeşitli parçalardan oluşan düzenekler bütünü. 2. Araba, otomobil. 3. Motosiklet, motor. 4. Bir alet veya taşıtın hareket etmesini sağlayan mekanizması.
62	Masura	مَسُورَةٌ	Çeşme, musluk vb.lerine takılan ve akacak suyun miktârını belirleyen içi boş boru parçası, çeşme lülesi, çeşme zivanası.
63	Maşa	مَاشَةٌ	Ateş veya kızgın bir şey tutmaya, korları karıştırmaya yarayan iki kollu metal araç.
64	Mekik	مَكُوكٌ	1. El veya otomatik dokuma tezgâhlarında, atkı yâhut argaç adı verilen enine iplikleri çözgü veya arış denilen uzunlamasına iplikler arasından geçirmeye yarayan ve masura takılan âlet. 2. Elde oya yapmaya yarayan ve sivri uçlarında iplik geçirilecek yarıkları bulunan kemik, ağaç veya plastikten yapılmış parmak büyüklüğünde yassı âlet.
65	Mengene	مَنْجَلَةٌ	Onarma, işleme, düzeltme vb. işlemlerin uygulanacağı nesneyi sıkıştırıp istenildiği gibi tutturmaya yarayan bir tür alet.

66	Menteşe	مَنْطَشْ	Kapı, pencere, mobilya kapakları vb. açılır kapanır şeylerde kullanılan, bir mille birbirine tutturulmuş, biri sabit, öbürü hareketli iki parçadan oluşmuş metal parça, reze.
67	Mezura	مَازُورَة	Terzilikte ölçü almak için kullanılan, genellikle 1,5 metre uzunluğunda şerit metre, mezür.
68	Paçavra	بِشَاوَرَة بِشَوَرَة	Tahta silgisi.
69	Pandül	بِنْدُول	Sarkaç, rakkas.
70	Pense	بِنْسَة	Çeşitli biçim ve büyüklükte maşa veya kıskaç.
71	Perçin	بُرْشَم / بُرْشَام	İki veya daha çok levhayı birbirine bağlamak için geçirilen çivinin, ezilerek baş durumuna getirilen ucu.
72	Pergel	بِرْجَل	Yay veya çember çizmekte ve ölçmekte kullanılan araç, yayçizer.
73	Priz / Berize	بِرِيزَة	1. Elektrik akımı almak için fişin sokulduğu yuva. 2. On kuruş, para.

74	Pusula	بُوصْلَة	Üzerinde kuzey güney doğrultusunu gösteren bir mıknatıs iğnesi bulunan ve yön tespit etmek için kullanılan kadranlı araç, yön belirteci.
75	Raf	رَف	1. Dolap ve hücrelerin içini birkaç kısma ayıran, üzerlerine öteberi veya kitap koymaya mahsus yatay levhalardan her biri, aynı maksatla bir duvara veya köşeye yerleştirilen tahta vb. levha. 2. Üzerlerine öteberi konmak üzere, yanlarındaki çubuklara yatay durumda ve birbirine paralel olarak tutturulmuş levhalardan ibâret mobilya, etajer.
76	Reşme	رَشْمَة	Hayvan başlığında burun üzerine gelen zincir.
77	Sac	صَاج	Yassı demir ürünü.
78	Sahtiyân	سِحْتِيَان	Tabaklanarak cilâlanmış ve boyanmış deri, özellikle keçi ve dana derisi.

79	Satır	سَاطُور	Et parçalamakta, kemik kırmakta kullanılan ağır, keskin ve geniş ağızlı bir tür bıçak.
80	Semaver	سَمَافُور	Kömür veya elektrikle içinde su kaynatılan ve üzerine konan demlikte çay demlenen bakır, pirinç vb.den yapılmış ayaklı, musluklu çay pişirme kabı.
81	Somun	صَامُولَة	Cıvatanın ucuna geçirilen, içi yivli demir başlık.
82	Stepne	سِئْبِن	Yedek, yedek lastik.
83	Şamdan	شَمْعَدَان / شَمْعِدَان	Üzerine mum dikilen aydınlatma âleti.
84	Şişe	شِيشَة	Nargile.
85	Tabla	طَبْلِيَة	Seyyar satıcı tablası.
86	Tahta	تَحْتَة	Yazı tahtası; kürsü.
87	Tahtaboş	تَحْتَبُوش	Yazı tahtası.
88	Tahtirevan	تَحْتَرَوَان	Omuzda veya deve, fil, at vb. hayvanlara yüklenerek götürülen, üstü örtülü, insan taşınan araç.

89	Tapa	طَبَّة	Şişe gibi dar delikleri tıkamaya yarayan mantar, cam, tahta veya plastikten tıkaç, tıpa.
90	Tas	طَاسَة	İçine su, sulu şeyler ve çeşitli maddeler konan, mâdenden, ayaksız, derince, yayvan kap.
91	Tele	تَيْلَة	İnce ip, iplik.
92	Tencere	طَنْجَرَة	İçinde yemek pişirilen, kapaklı, genellikle metal kap.
93	Tepsi	طَبْسِي / طَبْسِيَة	1. Fincan, tabak, bardak vb. taşımaya yarayan, derinliği az, çeşitli büyüklükte düz kap. 2. İçinde börek, tatlı ve bâzı yemekler pişirilen, derinliği az, kenarlı düz kap.
94	Tokmak	دُقْمَاق / دُقْمَة دُقْمَاقَة /	Ağaçtan yapılmış iri çekiç.
95	Torba	طُرْبَة	Genellikle pamuk ve kıldan dokunmuş, türlü boy ve biçimde, ağzı büzülüp bağlanabilen araç.

96	Tramvay	تُرْمَاي	Şehirlerde yol üzerinde döşenmiş özel raylarda hareket eden yolcu taşıtı.
97	Tulumba	طُرْمُوبَة / طُلْمُوبَة	Sıvıları alçak yerlerden çekmeye veya yüksek yerlere çıkarmaya yarayan araç.
98	Vapur	بَابُور / وَابُور	1. Lamba. 2. Su buharı gücüyle çalışan gemi. 3. Buharlı lokomotif. 4. Yol asfaltlama makinesi.
99	Yafta	يَافِطَة	Üzerine asıldığı veya yapıştırıldığı şeylerle ilgili bir bilgi veren yazılı kâğıt parçası.
100	Zemberek / Zenberek	زُنْبُرُك / زَمْبَلِك / زَنْبَلِك	Saatlerin çeşitli parçalarını harekete geçiren bölüm, yay.
101	Zembil / Zenbil	زَنْبِيل	Hasırdan veya hurma liflerinden örülmüş kulplu torba.
102	Zimba	زُوبَة / زُنْبِيَة	1. Kâğıt, mukavva, deri, saç vb. inde delik açmaya yarayan âlet, delgeç. 2. Bu âletle açılan delik. 3. Hainlik.

103	Zımpara	صَنْفَرَة / زَمْبَرَة	İçinde çok sert alümin billûrları bulunan ve aşındırıcı olarak kullanılan tabii kaya.
104	Zincir	جَنْزِير / مَجْنَزِر / مَجْنَزِرَة	1. Birbirine geçmiş bir sıra metal halkadan oluşan bağ. 2. Büyük araçlar: dozar, tank gibi.

3. ARGO/KÜFÜR

1	Akrot	عَكْرُوت	Küfür sözü.
2	Barmacı	بَرْمَاجِي	Pezevenk.
3	Pezevenk	بَرْوَنج / بَرْوَنك	Yolsuz kadın-erkek ilişkilerinde aracılık eden kimse, muhabbet tellâlı, kavat, kodoş, meyâneci [Küfür sözü olarak kullanılır].
4	Puşt	بُشْت	Sapık oğlancı erkeklerin cinsî zevkine hizmet eden ahlâksız çocuk veya delikanlı [Ağır küfür sözü olarak kullanılır].
5	Siktir	سِكْتِر	“Defol, yıkıl karşımdan!” anlamında küfür sözü.
6	Şarmuta	شَرْمُوطَة	Oruspu, fahişe.
7	Teres	تَرَس	Pezevenk.

4. ASKERLİK

1	Alay	أَلَاي	Genellikle üç tabur ve bunlara bağlı birliklerden oluşan asker topluluğu.
2	Apolet	إِسْبِلَايْت	Subaylarda rütbeyi göstermek için üniformaların omuzlarına takılan işaretli parça, omuzluk.
3	Bağ / Bağa	بَاغ / بَاغَة	1. Bir şeyi başka bir şeye veya birçok şeyi birbirine bağlamaya yarayan ip, sicim, tel gibi şeyler, bent. 2. Askeriyede kullanılan şapka, miğfer.
4	Barka	بَارِجَة	Savaş gemisi.
5	Barut	بَارُود	Ateşli silahla bir merminin atılmasına veya herhangi bir aracın fırlatılmasına yarayan, patlayıcı madde.
6	Başboru	بَاشْبُورِي / بَشْبُورِي	1. Giriş açıklığı. 2. silah namlusu. 3. hortumun uçları. 4. ağızlık. 5. İtfaiye hortumu.
7	Başıbozuk	بَاشْبُورُوق / بُورُوق	Düzensiz asker; sivil, asker olmayan.

8	Bayrak	بَيْرَق	Üzerinde bir millet, topluluk veya kuruluşu temsil eden belirli resim, renk ve semboller bulunan, dikdörtgen biçimindeki kumaş veya kâğıt, alem.
9	Bayraktar	بَيْرَقْدَار	Askerde bayrak taşımakla görevli kimse.
10	Bere	بِيرِيَّة	Askerlerin kullandığı yuvarlak, yassı ve sipersiz başlık.
11	Binbaşı	بِكْبَاشِي / بِنْبَاشِي / بِمْبَاشِي	Orduda rütbesi yüzbaşı ile yarbay arasında bulunan ve asıl görevi tabur komutanlığı olan subay.
12	Bölük	بُلُوك / بُلُوك	Takımlardan oluşan, üçü veya dördü bir tabur oluşturan ve öbür birliklerin temeli sayılan birlik.
13	Bölük Emni	بُلُوكَامِين	Orduda hesap, yazı, idâre ve iâşe işlerine bakan ve rütbesi çavuşla onbaşı arasında sayılan görevli.
14	Cephane	جِبَّة خَانَة / جِبْخَانَة	Silah deposu.

15	Çavuş	جَاوِيش / شَاوِيش	Osmanlı Devleti teşkilatında çeşitli hizmetler yapan görevli; Osmanlı ordusunda üst komutanların buyruklarını ast komutanlara ulaştıran görevli.
16	Çorbacı	شُورْبَجِي	1. Gayrimüslimlerin ileri gelenlerine, patronlarına, özellikle Rum zenginlerine verilen unvan. 2. Eskiden ticâret gemileri tayfalarının gemi sâhibine verdikleri isim. 3. İleri gelen esnaf ve işveren için “patron” anlamında kullanılır. 4. Yeniçeri teşkilâtında ve acemi ocağında bölüklerin bütün işlerinden sorumlu olan bölük kumandanlarına verilen isim. 5. Şan ve şeref için ocağa kaydedilen taşra esnafına verilen unvan.
17	Dehliz	دَهْلِيز	Üstü kapalı, dar ve uzun geçit.

18	Deveci	دَوَّجِي	1. Deve sürücüsü, deve kervanını güden kimse, sarvan. 2. <i>târih</i> . Yeniçeri ocağında develerle ilgilenen ortalara ve bu ortalara mensup olanlara verilen isim.
19	Dipçik	دِپْشِك	Silahların namlu gerisinde bulunan, atış sırasında silahın omza dayanmasını veya tabancanın elle kavranmasını sağlayan taban bölümü.
20	Donanma	دُونْمَا	Bir devletin deniz kuvvetleri.
21	Döşeme	دُشْمَا	Askeri sığınak.
22	Ferman	فَرْمَان	Osmanlı Devleti'nde padişahın verdiği, uyulması gerekli hükümleri taşıyan yazılı buyruk
23	Firkate / Firkata	فِرْقَاطَة	Buharlı gemilerin îcâdından önce Osmanlılar'ın savaşlarda gözetleme, karakol, haberleşme, büyük gemileri çekme gibi işlerde kullandıkları, 10–17 çift kürekle veya yelkenle hareket eden, bir ambarlı, uzun, dar, süratli teknelere verilen isim.
24	Fişek	فِشْنِك / فُشْنِك	Tüfek, tabanca vb. hafif ateşli silahlara, atılmak için sürülen ve içinde barut bulunan bir kovan ile bu kovanın ucuna yerleştirilmiş mermiden oluşan cephaneye.

25	Fişeklik	فُشَكَاك	1. Kullanılacak fişekleri üstte taşımak için bele sarılan veya omuzdan bele doğru çaprazlama asılan, üstünde fişeklerin yerleştirildiği sıra sıra yuvalar bulunan bez veya deri kemer. 2. Palaskaya asılan ve içine fişek bağları konan bez veya meşin çanta, kütüklük, kargılık.
26	Fütüvvetli	فُتُوْئِي	1. Fütüvvet sâhibi, yiğit, cömert, mert. 2. yüzbaşı lakabı.
27	Gezlik	كَزَلِك	Eğri kılıcın ağzı; kesici aletlerin keskin tarafı.
28	Gönder	جُنْدَارِي	Bayrak direği; kayık ve yelkenli gemilere yön vermeye yarayan, ucunda metal olan ağaç sopa.
29	Hazırdur / Hazrol	هَازْدُور	<i>ask. ve sp.</i> vücudun baş dik, göğüs ve gözler ilerde, omurga ve bacaklar gergin, topuklar bitişik, kollar doğal yerinde, avuçlar uyluklarda olarak ayakta bulunması komutu.

30	Hükümdar	حُكْمَدَار / حَكْمَدَار	Yürütme organı; icra makamı, icra eden idareci; kumandan.
31	Kara Meydan	قَرَامِيدَان	Hapis, zindan.
32	Karakol	كَرْكُون / كَرَاكُون قَرَّة قُول /	1. Güvenliği sağlamak amacıyla dolaşan polis, jandarma veya asker topluluğu, kol, kolluk, devriye. 2. Polis merkezi.
33	Karavana	أَرَوَانَّة / قَرَوَانَّة	1. Genellikle askerlere yemek dağıtmak için kullanılan, kenarları dik, derince bakır kap. 2. (Askerlik, okul, hapis hâne gibi toplu yemek yenen yerlerde) Yemek. 3. Yıkama kabı.
34	Kartuş	خَرَطُوش	Merminin arkasından namluya sürülen bezden veya kartondan barut kesesi, hartuç.

35	Kayış	آيش / قاييش	Bağlamak, sıkmak vb. işlerde kullanılan, şerit gibi dar ve uzun kösele parçası. 2. asker kemeri. 3. berberin usturayı keskinleştirdiği deri.
36	Kelepçe	كَلْبَش	Tutukluların kaçmasını önlemek için bileklerine takılan, bir zincirle tutturulmuş demir halka.
37	Kışla / Kışlak	قُشْلَاق	Orduların, göçebe oymakların, kışın hayvanlarıyla birlikte yayladan inip konakladıkları yer.
38	Koğuş / Kovuş	قَاوِيْش	Kışla, hastahâne, hapis hâne, okul gibi yerlerde içinde birçok kimsenin kaldığı büyük oda.
39	Kol	قُول	1. Kolon, sütun. 2. kolordu.
40	Kolağası	قُولِ آعَاسِي	Eskiden orduda yüzbaşı ile binbaşı arasındaki subay rütbesi ve bu rütbedeki subay.
41	Kumandan	قَوْمَانْدَان / قَوْمَنْدَان / كَوْمَنْدَان	Bir asker topluluğunun başı.
42	Kundakçı	عُنْدَاقْجِي	Tüfeğin tahta kısımlarını yapan.
43	Lağımçı	لَعْمَجِي	Mayın döşeyen asker.

44	Madalya	مِيدَالِيَّة	1. Savaş kahramanlarına, askerlikte yararlılık gösterenlere mükâfat olarak verilen, üzerine târihî bir olayı belirten yazı, resim, sembol gibi bir alâmet basılmış veya kazılmış olan, genellikle göğse takılan mâdenî nişan. 2. Yarışma, sergi vb. inde derece alanlara, bir işte yararlılık gösterenlere takdir mâhiyetinde verilen veya önemli bir olay yâhut meşhur bir kimse adına hâtıra olarak yaptırılan nişan.
45	Mareşal	مَارِشَال	En yüksek askeri rütbe.
46	Mızrakçı	مِزْرَاقِشِي	Mızrak taşıyan asker.
47	Midfacı	مِذْفَعَجِي	Topçu.
48	Miralay	مِيرَالَاي	Eskiden kaymakamla mirlivâ arasındaki rütbeye sâhip subay, albay.
49	Mis	مِيس / مِيز	Subay gazinosu.
50	Nişan	نِشَان / نِيشَان / نَشَان / تَشِين	1. Kurşun, taş vb. ile vurulmak istenen hedef. 2. Hedefi vurmak için silah, ok vb. ne gerekli doğrultuyu verme. 3. Devlet nişanı, madalya.

51	Nişancı	نَشْنَجِي / نِيشَانَجِي	1. Attığı kurşun, taş vb. ile hedefi vurmakta ustalık kazanmış olan. 2. vurucu. 3. Keskin nişancı.
52	Nişangah	نِيشَانْكَاه	1. Ateşli silahlarda hedefin uzaklığına ve bulunduğu yerin yüksekliğine göre namluya gereken yükseliş açısını veren, silahı bu hedefe doğrultmaya yarayan alet, nişane. 2. Arpacık. 3. Ayarlı nişancı.
53	Nişangah	نِيشَانْكَان	Ateşli silahlarda hedefin uzaklığına ve bulunduğu yerin yüksekliğine göre namluya gereken yükseliş açısını veren, silahı bu hedefe doğrultmaya yarayan alet.
54	Nöbetçi	نَبَطْشِي / نُوبَطْشِي / نُوبَنْجِي	Nöbet bekleyen, nöbet sırası kendisinde olan kimse.
55	Onbaşı	أَنْبَاشِي / أَمْبَاشِي / أُونْبَاشِي	1. On ere kumanda eden asker. 2. Erin üstündeki ilk rütbe.
56	Onbaşı	أَنْبَاشِي / أَمْبَاشِي / أُونْبَاشِي	1. On ere kumanda eden asker. 2. Erin üstündeki ilk rütbe.

57	Ordu	أُرْدِي / أُرْدِي / أُورْدُو	1. Bir devletin silâhlı kuvvetlerinin bütünü. 2. Türkiye’de bir şehir.
58	Orduhane	أُرْدُحَانَة	1. Ordugâh, karargâh. 2. Tören, kutlama, ziyafet esnasındaki gürültü, kargaşa.
59	Orta	أُورْطَة	Tabur.
60	Orta	أُورْطَة	Tabur.
61	Palaska	بَلَاصَقَة	Askerlerin çaprazlama olarak göğüslerine veya bellerine taktıkları, üzerinde fişeklik, kasatura vb. koymak için yerleri bulunan kayış.
62	Piyade	بِيَادَة	Yaya savaşan asker sınıfı.
63	Pusu	بُوص	1. Birine ansızın saldırmak üzere saklanılıp beklenen yer. 2. Şeker kamışı, vb. bitkiler.
64	Rifatlü	رِفْعَتْلُو	Orduda binbaşı ya da sivil memurlarda üçüncü dereceden memur lakabı.
65	Sağ	صَاغ	Askeri unvan.
66	Sağ kolağası	صَاغ قَوْلَاغَايِي	Binbaşı yaveri.

67	Sancak	سَنْجَق	Çoğunlukla askerî birliklere verilen yazı işlemeli, kenarları saçaklı ve gönderli bayrak; gemilerin sağ yanı; Osmanlı yönetim teşkilatında illerle ilçeler arasında yer alan yönetim bölümü, mutasarrıflık.
68	Sancaktar	سَنْجَقْدَار	Sancak taşıyan kimse, alemdar.
69	Sektirme	سَكْتِرْمَة / سَكْتِرْمَا	Askeri alanda sekme atışı.
70	Silahlık	سِلَاحِيك	Kışlada erlerin silahlarını yerleştirip bıraktıkları yer.
71	Silahtar	سِلَاحْدَار	1. Pâdişâhı veya sadrâzam, vezir, beylerbeyi gibi bir devlet büyüğünü korumakla, silâhlarını muhâfaza etmek ve bakımını yapmakla görevli kimse. 2. Aile adı.
72	Sol	صُول	Gedikli baş er.
73	Süngü	سُونُكِي / سُنْجَة	1. Küçük bıçak. 2. Tüfek namlusunun ucuna takılan küçük kılıç biçiminde delici silah. 3. Mezar başına nişan olarak dikilen sırık.

74	Şifre	شِفرَة	Gizli haberleşmeye yarayan işaretlerin tümü, kod.
75	Şifre	شِفرَة	Gizli haberleşmeye yarayan işaretlerin tümü, kod.
76	Şiřhane	شِشْحَانَة	Namlusunda altı yiv bulunan tüfek veya top.
77	Tabanca	طَبَّجَة	Kısa, hafif, cepte veya belde taşınan ateşli silah.
78	Tabur	طَابُور	Askerlikte sıra.
79	Tabya	طَابِيَة	Bir istihkâmın siperlerinden dışarıya taşacak şekilde ve tek olarak yapılmış top yeri, küçük ve tek istihkâm.
80	Talimhane	تَعْلِيمْحَانَة	Binicilik okulu.
81	Tane	دَانَة	1. Bâzı bitkilerin yenilebilir tohumlarından her biri. 2. Küçük küçük meyveciklerden oluşan bâzı meyvelerin bu küçük meyveciklerinden her biri.3. Küçük yuvarlak cisim. 4. Tüfek ve tabanca kurşunu.

82	Tane	دَانَةٌ	1. Bâzı bitkilerin yenilebilir tohumlarından her biri. 2. Küçük küçük meyveciklerden oluşan bâzı meyvelerin bu küçük meyveciklerinden her biri.3. Küçük yuvarlak cisim. 4. Tüfek ve tabanca kurşunu.
83	Tek	تَكِ	Küçük tabanca.
84	Tetik	تَتِكِ	Ateşli silahlarda ateşlemeyi sağlamak için çekilen küçük parça.
85	topçu	طُوبِجِي	topların kullanılışı, bakımı üzerine yetiştirilen asker sınıfı
86	Tophane	طُوبْحَانَةٌ	1. Top dökümü yapılan yer. 2. Topçu askerlerinin eğitildiği yer.
87	Tüfekçi	تَفْكَسِي / تُوْفَكْجِي	Silah yapan, tamir eden.
88	Tüfekçi	تُوْفَكْسِي / تَفْكَسِي / تَفْكَسِي / تَفْكَسِي	Tüfek yapan, onaran veya satan kimse; savaş gereçleri, silah yapımı ve onarımı ile uğraşan asker sınıftan olan kimse.
89	Tüfekhane	تُوْفَكْخَانَةٌ	Tüfek yapılan yer.

90	Tüfekhane	تُفُكَّخَانَةٌ	Tüfek üretim yeri.
91	Yağma	يَغْمَةٌ	1. Zor kullanılarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.2. Akıncıların düşman topraklarına yaptıkları baskında topladıkları ganîmet. 3. <i>târih</i> . Bâzı savaşlardan sonra kumandan tarafından verilen izinle askerlerin o Őehirdeki mallardan istediklerini alması, yağmalayıp ele geçirmesi.4. <i>mec</i> . Alınması, ele geçirilmesi serbest bırakılan, gözden çıkarılan Şey.
92	Yağmacı	يَغْمَجِي	Yağma yapan kimse veya ordu.
93	Yaver	يَاوَر / يَاوَرَان	Emir subayı, yardımcı.
94	Yay	يَاي	1. Ok atmaya yarayan, iki ucu arasına kiriş gerilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk. 2. Farklı amaçlarla çeşitli biçimlerde yapılan esnek parça.
95	Yeniçeri	إِنْكِشَارِي / يَنْبِي چَرِي	Kapı kulu teşkilatının piyade sınıfı.

96	Yüzbaşı	يُوزْبَاشِي	Orduda rütbesi üsteğmenle binbaşı arasında olan subay.
97	Zırh	زِرْح	Savaşlarda silâh darbelerinden korunmak için giyilen, demir veya tel levhalardan, köseleden yapılmış giyecek.
98	Zırhçı	زِرْحِجِي	Zırhlı süvari.
99	Zindan	زُنْزَانَة	1. Tutuklu veya hükümlülerin içine konulduğu kapalı yer, hapisane hücresi. 2. Çok karanlık ve sıkıntılı yer.

5. BİTKİ

1	Benefşe / Menekşe	بَنْفَسَج	1. Benefşe: Menekşe kelimesinin eski ve asıl şekli. 2. Menekşe: Çiçekleri tek renkli, yaprakları yürek biçiminde olan, bir veya çok yıllık otsu süs bitkisi ve bu bitkinin ekseriya mor renkte olan güzel kokulu çiçeği.
2	Bostan	بُسْتَان	1. Sebze bahçesi, bağ. 2. Kavun karpuz tarlası.

3	Çavdar	جَاوَادَار	Buğdaygillerden, ekmek yapımında ve hayvan yemi olarak kullanılan, uzun taneli yıllık bitki.
4	Çiftlik	جَفَالِك / شِفَالِك	Ürün elde etmek için ekilip biçilen, hayvan yetiştirilen, içinde çalışanların oturması için evler, ahırlar, kümesler gibi hayvan barınakları bulunan geniş arâzi.
5	Çilek	شَلِيك	1. Gülgillerden, beyaz çiçekli, yabânî olarak üreyen veya aynı adı taşıyan yemişi için özellikle yetiştirilen, sürüngen, çok yıllık otsu bitki. 2. Bu bitkinin kırmızı veya pembe, etli, güzel kokulu, lezzetli, çiğ veya reçel yapılarak yenen meyvesi.
6	Dut	ثُوت	1. Yaprakları ile ipek böceği beslenen, odunundan tarım âletleri, araba, mobilya vb. şeyler yapılan, dayanıklı ağaç. 2. Bu ağacın beyaz, kara, koyu pembe renklerindeki yaş ve kuru olarak yenen, şurubu, pekmezi ve pestili yapılan tatlı meyvesi.

7	Kahve	قَهْوَة	1. Kök boyasıgillerden bir sıcak iklim ağacı. 2. Bu ağacın meyvesinin aynı isimdeki çekirdeği. 3. Bu çekirdeklerin kavrulup öğütülmesi veya dövülmesiyle elde edilen toz hâlindeki madde. 4. Bu maddeden sıcak suda pişirilen içecek.
8	Kamış	قَنْيَش	Buğdaygillerden, sulak yerlerde yetişen, çeşitli türleri olan, içi boş, yüzü boğumlu bitki.
9	Kauçuk	كَاوِشُوك / كَاوِش	Gövdesi odunsu, öz suyu yapışkan, süt kıvamında, yaprakları oval biçimli, parlak ve kalın, sıcak ülke bitkisi, lastik ağacı.
10	Kauçuk	كَاوِشُوك / كَاوِش	Gövdesi odunsu, öz suyu yapışkan, süt kıvamında, yaprakları oval biçimli, parlak ve kalın, sıcak ülke bitkisi, lastik ağacı.

11	Kızılıcık	قَرْلَجَق	1. Kızılıcıkgillerden, boyu 5 metreyi bulan, türüne göre sarı veya beyaz çiçekli, odunu sert ve dayanıklı, iri gövdeli ağaç. 2. Bu ağacın güz mevsiminde olgunlaşan, tek çekirdekli, zeytin büyüklüğünde, kırmızı, buruk tatlı, reçel, şurup veya şerbet yapılan meyvesi.
12	Kuşkonmaz	كشك أَمَاز / كَشِك أَمَاز	1. Zambakgillerden, uç dalları yapraksız görünüşte, toprak altı kök saplarından çıkan taze sürgünleri yenen bir bitki. 2. Aynı familyadan, saksılarda yetiştirilen, uzun saplı, ince ve küçük yapraklı bir süs bitkisi.
13	Küspe / Küsbe	كُسْبِيَّة	1. Yağlı tohum veya bitkilerin yağı çıkarıldıktan sonra kalan ve hayvan yemi, yakacak, gübre olarak kullanılan katı kalıntısı. 2. Özü alınmış meyvelerin kalan kısmı.
14	Merzengüş / merzencuş	بَرْدَفُوش	Ballıbabagillerden, küçük yapraklı, güzel kokulu bir saksı bitkisi, mercanköşk.

15	Pancar	بُنْجَر	1. İspanakgillerden, vitamince zengin bir bitki. 2. Bu bitkinin şeker elde edilen kalın ve etli kökü.
16	Patlıcan	بَتْنَجَان	1. Kalın saplı, uzunca yapraklı, mor ve beyaz çiçekli, bir yıllık otsu bitki. 2. Bu bitkinin besin değeri az olmakla birlikte sebze olarak çok yenen ve sevilen, lezzetli, mor renkli, uzunca veya toparlak meyvesi.
17	Pusu	بُوص	1. Birine ansızın saldırmak üzere saklanılıp beklenen yer. 2. Şeker kamışı, vb. bitkiler.
18	Reçine	رَاتِينَج / رَاتِينَج / رَجِينَة	Bazı bitkilerde, özellikle çamlarda oluşan, katı veya yarı akışkan organik salgı maddesi, ağaç sakızı.
19	Sakız	سَاقِز	1. Sakız ağacının ve bâzı ağaçların kabuklarından sızan, çiğnendiği zaman yumuşayan, sarımtırak beyaz renkli, hoş kokulu reçine. 2. Bu reçinenin ağızda çiğnenmiş şekli.

20	Sert	سَرْت	Olgunlaşmamış kavun.
21	Tane	دَانَة	1. Bâzı bitkilerin yenilebilir tohumlarından her biri. 2. Küçük küçük meyveciklerden oluşan bâzı meyvelerin bu küçük meyveciklerinden her biri.3. Küçük yuvarlak cisim. 4. Tüfek ve tabanca kurşunu.
22	Tirfil	دِرْفِل	Bir tür yonca, üçgül.
23	Tütün	تُتُن	1. Patlıcangillerden, birleşiminde nikotin bulunan otsu bitki. 2. Bu bitkinin kıyılıp kurutulduktan sonra sigara veya puro şeklinde içilen yaprağı.

6. COĞRAFYA

1	Bulak	بُولاق	1. Pınar. 2. Kahire’de bir semt.
2	Dağ	داغ	Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü.
3	Orman	أرمان / أورمان	1.ağaçlarla örtülü geniş alan 2.bu ağaçların bütünü.
4	Tepe	تَبَّة	Yüksekliği genellikle birkaç yüz metreyi geçmeyen, çok kez tek başına, yamaçları yatık yer biçimi.

7. DENİZCİLİK

1	Alabanda	الأبَانْدَا / الأَبْنْدَة / الأَبْنَصَة	1. Deniz teknelerinin iç yanları, borda karşıtı. 2. Çelişkili konuşma. 3. Meydan okuma.
2	Anbar / Ambar	عَمْبَر / عَمْبِر	1. Tahıl saklanan yer. 2. Yiyecek ve bazı eşyanın saklandığı yer. 3. Geminin yük koymaya ayrılmış yeri. 4. Hapis, kafes.
3	Barka	بَارِجَة	Savaş gemisi.
4	Boğaz	بُوْعَاز	1. İki kara arasındaki dar deniz; deniz geçidi. 2. Fener gemisi. 3. Liman.

5	Donanma	دُونْمَة	Bir devletin deniz kuvvetleri.
6	Dümen	دُومَان	Deniz taşıtlarında, taşıta istenilen yönü vermeye ve belirli bir doğrultuda götürmeye yarayan hareketli parça.
7	Fener	فَنَار	Gemilere yol gösteren ışık kulesi.
8	Firkate / Firkata	فِرْقَاة	Buharlı gemilerin îcâdından önce Osmanlılar'ın savaşlarda gözetleme, karakol, haberleşme, büyük gemileri çekme gibi işlerde kullandıkları, 10–17 çift kürekle veya yelkenle hareket eden, bir ambarlı, uzun, dar, süratli teknelere verilen isim.
9	Irgat	أَرْعَاة	Gemilerde ve yapılarda yatay kollarla ve birkaç kişi tarafından çevrilen bocurgat.
10	İskandil	إِسْكَندِيل	1. Denizin derinliğini ölçme. 2. Bu iş için kullanılan âlet.
11	İskele	أَسْكَلَة	1. Deniz taşıtlarının yanaştığı, çoğu tahta ve betondan yapılmış, denize doğru uzanan yer. 2. Rıhtım.

12	İstanga	إِسْتَنْجَاة	1. Yelkenleri toplamak için kullanılan halat. 2. İstinga etmek. 3. İstinga ipi.
13	Kalafat	جَلْفَط / قَلْفَاط	1. Geminin kaplama tahtaları arasını üstüğü ile doldurup ziftleyerek su geçirmez duruma getirme işi. 2. Onarma, tamir etme.
14	Kamara	قَمَرَة	Kabin, yönetim odası, kontrol odası.
15	Kıç	قِش	Geminin arka kısmı.
16	Liman	لِيْمَان	Gemilerin yük alıp boşaltmak, yolcu indirip bindirmek ve dalgalardan korunmak için beklediğı, bu işe uygun tesisleri olan tabiî veya yapma barınma yeri.
17	Meltem	مَلْتَم	Kötü hava; dalgalı deniz.
18	Navlun	نَوْلُون	Bir yerden başka yere ulaştırmak için gemiye alınan eşyanın bütünü.
19	Sal	صَال	Yüzer duba.
20	Sinara	سِنَارَة	Balık kancası; büyük zoka.

21	Süvari	سُوَارِي / صُوَارِي	Bayrak direği.
22	Şamandıra	شَمَنْدُورَة	Denizde yol göstermeye, bir tehlikeyi veya geçiş yolunu haber ve rmeğe yarayan yüzer cisim.
23	Takım	طَقْم	Gemi mürettebatı; çay, sofru, vb. takım; takım elbise.
24	Tekne	تَكْنَة	Küçük deniz taşıtı.
25	Tersane	تَرْسَانَة / تَرْسَخَاتَة	1. Silah fabrikası, deposu. 2. Gemi yapılan yer, gemilik, tezgâh.
26	Tezgâh	تَرْجَه	Tersane.
27	Tırnak	تِرْنَاق	Gemi demirinin ucundaki yassı parça.
28	Volta	بُطْطَة	1. Bir halatı bir kere dolama, babalara usûlüne göre sarma. 2. (Zincir için) Demire veya başka zincirlere dolanma. 3. (Gemi) Rüzgâra karşı gidebilmek için sağa sola zikzak yapma. 4. <i>argo</i> . Bir aşağı, bir yukarı dolaşma, gidip gelme.

8. DİN/İNANÇ

1	Derviş	دَرَوِش	1. Bir tarikata girmiş, onun kurallarına ve törelerine bağlı kimse, alperen. 2. Yoksulluğu, çilekeşliği benimsemiş kimse. 3. Alçak gönüllü ve her şeyi hoş gören kimse.
2	Hahamhane	حَاخَامَخَانَة	Hahambaşının makâmı, çalıştığı yer.
3	Mutranhane	مُطْرَانَخَانَة	Başpiskoposluk sarayı.
4	Patrikhane	بَطْرِيخَانَة / بَطْرَخَانَة	1. Patriğin görev yaptığı bina. 2. Patrikhane, patriklik.
5	Semâhatli	سَمَاحَتْلُو	Osmanlı Devleti'nde şeyhülislâm ve kazaskerler için kullanılan unvan sözü.
6	Tekke	تَكِيَّة	Bir tarîkate mensup dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarîkatın gerektirdiği şekilde yaşadıkları yer, dergâh.

9. EKONOMİ

1	Bahşış	بَقْشِيشْ / بَحْشِيشْ	Yapılan bir hizmete ödenen ücretten ayrı olarak fazladan verilen para.
2	Faiz	فَآيْظْ	Belli şartlarla ödünç verilen paradan muayyen zaman sonunda alınan kâr, ribâ.
3	Gümrük	جُمْرُجْ / جُمْرُكْ	1. Bir ülkeye giren veya bir ülkeden çıkan mal ve eşya üzerinden alınan vergi. 2. Bu verginin alınması işlemiyle uğraşan devlet kuruluşu.
4	Hazine	حَزْنَة	1. Toplu halde bulunan altın, gümüş, mücevher, para vb. maddî değeri yüksek şeylerin bütünü. 2. <i>teşmil</i> . Bunların saklandığı yer.
5	Hazinedar/ Haznedar	حَازِنْدَارْ / حَزِينْدَارْ	1. Veznedar. 2. maliye bakanı. 3. Fâtımî dönemi Kahire semtlerinden birinin adı.
6	Kâr	كَآرْ	1. Alışveriş işlerinin sağladığı para kazancı 2. İş, fiil, amel.

7	Kuruş	أُرَيْش / فُرَيْش	1. 1 liranın yüzde biri değerindeki Türk para birimi, guruş. 2. Osmanlı Devleti zamânında kesilen bir para.
8	Mahiye	مَاهِيَّة	Maaş, aylık, gelir.
9	Para	بَارَة	Kuruşun kırkta biri.
10	Pul	بُول	Posta parasına ve damga resmine karşılık mektuplara ve evrâka yapıştırılmak üzere devletçe bastırılan ve belli bir ücret ödenerek alınan arkası yapışkan küçük kâğıt parçası.
11	Sergi	سَرْكِي	1. Posta teslimi, posta dağıtımı. 2. Osmanlı Devleti'nde mâliye hazînesinden para verilirken veya verilecek paraya karşılık düzenlenen ve devlet hazînesinin herhangi bir şahsa borçlu olduğunu gösteren senet.
12	Sermaye	صَرْمِيَّة	Bir ticârî işe konan para ve paraya çevrilebilir malların bütünü, ana para, kapital.

13	Vardiya	وَرْدِيَّة	Nöbet.
14	Vergi	وَيْرُكُو	Kamu giderlerini karşılamak üzere yasalara uygun olarak halktan alınan para, resim.

10. EV/KONUT

1	Bakraç	بَكَرَج / بَفْرَاج	Çoğunlukla bakırdan yapılan küçük kova.
2	Banyo	بَانِيُو	1. Yapılarda, içinde yıkanılan bölüm. 2. Banyo küvetinde yıkanma işi.
3	Bardak	بَرْدَاق	Su veya sulu şeyleri içmek için kullanılan, genellikle camdan yapılmış kap.
4	Çekmece	شَكْمَجِيه	İçinde mücevher vb. değerli şeyler saklanan küçük, süslü sandık.
5	Çul	شُل	Kıldan ve kenevirden yapılmış kaba örgülü dokuma.
6	Dolap	دُولَاب	1. İçine eşyâ, giyecek ve öteberi konmak üzere yapılmış raflı, çekmeceli, kapaklı mobilya veya duvara oyulmuş raflı, kapaklı göz. 2. Otomobil tekeri.

7	Döşek	دُوشَك	1. Yatak. 2. Yünle doldurulmuş kaba şilte.
8	Fanus	فَانُوس	Uzun ayaklı süslü fener.
9	Fincan	فِنْجَان	Çay, kahve vb. sıcak şeyler içmekte kullanılan, genellikle kulplu, porselen veya camdan yapılmış küçük kap.
10	Gerdel	جَرْدَل	Kova.
11	Hane	حَائَة / حَائَة	Ev.
12	İskemle	أَسْكَمَلَة	Arkalıksız sandalye.
13	Kanepe	كَنْبَة	Birkaç kişinin oturabileceği genişlikte koltuk, çekyat.
14	Kazan	قَرَان	Çok miktarda yemek pişirmeye veya bir şey kaynatmaya yarayan büyük, derin kap.
15	Kepçe	كَبْشَة	Sulu yiyecekleri karıştırmaya ve dağıtmaya yarayan, uzun saplı, yuvarlak ve derince kaşık.
16	Kerevet	كَرْوَيْتَة	Üzerine şilte serilerek yatmaya veya oturmaya yarayan, duvara bit ışık, ayakları olan, tahtadan sedir.

17	Kiler	كِرَار / كِرَار	Erzak ve yiyecekleri saklamaya mahsus oda.
18	Kilim	كَلِيم	Döşeme, divan gibi yerlere serilen, genellikle desenli, havsız, kalın, kıl veya yün dokuma.
19	Koltuk	كُولْتُك / كُولْتُك	Sırtı ve kolları dayayacak yerleri olan büyük sandalye.
20	Mobilya	مُوبِيلْيَا	Oturulan, yemek yenilen, çalışılan, yatılan yerlerin döşenmesine yarayan, taşınabilir eşyaya verilen genel ad, möble.
21	Perde	بِرْدَايَا	Bir yerin dışarıdan görünmesini önlemek, ışığı engellemek veya iki yeri birbirinden ayırmak için gerilen kumaş, naylon vb.
22	Pervaz	بِرْوَاز / بِرْوَاز	1. Kapı, pencere vb. yerlerin kenarlarına geçirilen ensiz parka. 2. Çerçeve, kenarlık.
23	Raf	رَف	1. Dolap ve hücrelerin içini birkaç kısma ayıran, üzerlerine öteberi veya kitap koymaya mahsus yatay levhalardan her biri, aynı maksatla bir duvara veya köşeye yerleştirilen tahta vb. levha.2. Üzerlerine öteberi konmak üzere, yanlarındaki çubuklara yatay durumda ve birbirine paralel olarak tutturulmuş levhalardan ibâret mobilya, etajer.

24	Sehpa	سَبِيَّة / سَبِيَّة	Küçük masa.
25	Sepet	سَبَت	Saz, kamış, ince dal veya tellerden hasır biçiminde örülerek yapılan, genellikle sapı olan, yiyecek ve eşya taşımak için kullanılan kap.
26	Şilte	شَلْتَة / شَلِيَّة	Üstünde oturlan, yatılan, içi yünle, pamukla doldurulmuş döşek veya minder.
27	Şiş	شِيش	1. Silah. 2. Dış panjur.
28	Tarabiza	طرابيزة	Masa.
29	Taş	طَشْت	Büyük çamaşır teknesi, leğen, imbik kazanı.
30	Tava	تَاوَة / طَوَة	Yağ kızdırma, yiyecek kızartma vb. işlere yarayan, uzun saplı yayvan kap.
31	Teneke	تَنَكَة / كَنَكَة	Kahvecilerin su kaynattıkları büyük kap; kahve yapılan kap; cezve.
32	Yatak	يَطَق	Uyumak veya dinlenmek için üzerine veya içine yatılan şey, karyola, kerevet, sedir vb.

11. GİYİM-KUŞAM

1	Başlık	بَشْلِقْ / بَشْلِقْ	Başa giyilen nesne, baş giyeceği, serpuş.
2	Beşlik	بِيشْلِيكْ	Cilbabın beş düğmeli açıklığı.
3	Biniş	بِنِشْ	1. Çok bol ve geniş cüppe, ferâce [Osmanlı devrinde genellikle ulemâ sınıfı, yüksek rütbeli görevliler, saray ve yeniçeri ileri gelenleri biniş giyerlerdi]. 2. Eskiden atlı alaylarda giyilen çok bol, kolları dirsekten yere kadar yırtmaçlı elbise.
4	Bohça	بُوجَّة / بُجَّة / بُوعْجَة / بُوقْجَة	İçine çamaşır, elbise vb. koyup sarılan dört köşe kumaş.
5	Bornoz	بُرْنُوسْ	Yıkandıktan sonra kurulanmak için giyilen, manto biçiminde kollu hamam havlusu.
6	Boyun bağı	بُنْبَاغْ / بَوْمْبَاغْ	Gömlek yakasının altından geçirilerek boyna bağlanan dar uzun kumaş parçası, kravat.
7	Bürümcük / Bürüncük / Bürümcek / Bürüncek	بُرُنْجُكْ / بُرُنْجُكْ / بُرُنْجُكْ	Bükülmüş ham ipekten dokunan ince kumaş.

8	Çakşır	شَخْشِير	Şalvar.
9	Çamaşır	شَمَاشِير	1. Elbise altına giyilen fanila, don gibi giyeceklerin ortak adı, iç çamaşırı.2. Kirlendiği için yıkanması gereken veya yıkanmış olan yatak, sofratakim, giyecek, havlu vb. kumaştan yapılmış şeyler.
10	Çarşaf	شَرَشَف	1. Yatağın veya yatılacak yerin üzerine serilen veya yorgana kaplanan bezden örtü. 2. Kadınlar tarafından erkeklerden saklanmak amacıyla giyilen, genellikle siyah renkli sokak kıyâfeti.
11	Çevre	شَوْرَة	Etrafı süslü mendil.
12	Çift işi	شِفْتِشِي / شِفْتِشِي	Telkârî süsleme.
13	Çintiyan	شِنْتِيَان	İçi astarlı, uzun kadın donu, kadın şalvarı.
14	Çizme / Ayakkabı	جِرْمَة / جِرْمَة	Ayağı bacakla birlikte örtüp koruyan bir çeşit uzun ayakkabı.
15	Çorap	شَرَاب / شَرَاب / شَوْرَاب / شَوْرَاب	Pamuk, yün vb.nden örülen, ayağa giyilen giyecek.

16	Çuha	جُوخ / جُوخَة	Tüysüz, ince, sık dokunmuş yün kumaş.
17	Diba, Dibac	دِيْبَاج	Altın ve gümüş işlemeli bir tür ipek kumaş.
18	Duvak	دُوَاء / دُوَاق	Gelinlerin başlarına tutturulup yüzlerini örtecek şekilde aşağıya sarkıtılan kumaş veya tül den bol örtü.
19	Eldiven	الدِّوَان	Elleri dış etkilerden korumak için giyilen, deri, yün, kumaş veya kauçuktan el giyeceği.
20	Etek	أَتَك	1. Elbisenin belden aşağı kısmı. 2. Vücûdun belden aşağısına giyilen giyecek, eteklik.
21	Fanila	فَنِيْلَة / فَنِيْلَة / فَنِيْلَة	Genellikle ince pamuk ipliğinden dokunmuş, ten üzerine giyilen iç çamaşırı.
22	Fistan	فُسْتَان	Tek parça kadın giysisi.
23	Fiyonk	فِيْوْنُكَة	Kurdele, şerit, kumaş vb.nin kelebek şeklinde bağlanmış biçimi.
24	Gerdan	كِرْدَان	Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan kısmı; gerdanlık.

25	Heştek	أَشْتَك	Koltuk altında ve bacak arasında kullanılan üçgen kumaş.
26	Kaftan	قُفْطَان	Genellikle ipekten yapılan, bir tür uzun, süslü üst giysisi.
27	Kalçın	قَلْشِين	Abadan ya da meşinden yapılmış, genellikle çizme içine giyilen, kalçaya değin çıkan çizmeye benzer nesne.
28	Kalpak	قَلْبَق	Pöstekiden veya buna benzer çuha vb. kumaştan yapılmış baş giyeceği.
29	Kalpuş	كَلْبُوش	Takke.
30	Kapüşon	كَابِيْشُو	Ceket, manto vb. giyeceklere ekli başlık; bu tür başlığı olan giysi.
31	Kaşmir	كَشْمِير	Keşmir keçisinden elde edilen, ince ve yumuşak yünden dokunmuş çok makbul kumaş.
32	Kat	قَاط / كَاط	Şehir halkının giydiği takım elbise.
33	Kavuk	قَاوُوق	Pamuktan yapılmış üzerine sarık sarılan erkek başlığı.

34	Kaytan	قَيْطَان	Pamuk veya ipekten sicim.
35	Kemer	كَمَر	Etek, pantolon vb. giysilerin bele gelen bölümü.
36	Kenar	كِنَار	Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka.
37	Kereke	كَرَكَة	Kadınların göğüslerinin üzerine örtükleri bir elbise türü.
38	Kundura	عُنْدُورَة / عُنْدُور	1. Kaba işlenmiş, bağısız, konçsuz ayakkabı. 2. Ad.
39	Kundura	كُنْتَرَة / قُنْدَرَة / كُنْدَرَا	Ayakkabı; yarım ayakkabı; kaba işlenmiş, bağısız, konçsuz ayakkabı.
40	Kürk	كُرْك	Hayvan postundan yapılan giysi.
41	Kürk	كُورْك / كُرْك	Kimi hayvanların giyecek yapmak amacıyla işlenmiş postu.
42	Mendil	مَنْدِيل	Ağız, burun ve ter silmek, el yüz kurulamak gibi işlere yarayan, pamuk, keten veya ipekten dört köşeli küçük dokuma.
43	Oya	أُويَة	İpek ibrişim kullanarak iğne, mekik, tığ veya firkete ile yapılan ince dantel.

44	Ökçe	أَكْشَة	1. Ayakkabı veya terliğin, topuğun altına gelen yüksek kısmı.2. Topuğun arka kısmı.
45	Pabuç	بَابُوح	Ayakkabı.
46	Pala	بَالَة	1. İnce uzun kesilmiş bez parçalarından dokunmuş veya örülmüş taban yaygısı, kaba ve âdî kilim. 2. Paçavra, bez parçası, çul, elbise eskisi.
47	Palto	بَالْطُو / بَلْطُو	Soğuk havalarda öbür giyeceklerin üstüne giyilen kalın kumaştan giysi.
48	Peçe	بَيْشَة	Kadınların sokakta yüzlerine örttüikleri ince siyah örtü, nikap.
49	Peşkir	بَشْكِير	Banyo havlusu, hamam havlusu.
50	Pijama	بِيْجَامَا بِيْجَامَة /	İki parçadan oluşan yatak giysisi.
51	Prova	بُرُوفَة	1. Bir şeyin amacına uygun, istenilen düzeyde olup olmadığını anlamak için yapılan deneme. 2. Bir giysiye son biçimini vermeden önce giysiyi giyecek kişinin üzerinde yapılan düzeltme.

52	Saçak	سَجَق	1. Halı, havlu, yatak örtüsü vb.nin kenarlarında uzunca bırakılan, atkı veya çözüğü ipliklerinin bağlanması sûretiyle yapılan püskül. 2. Bâzı döşemeliklerin, giyim eşyâlarının kenarına dikilen, sırma ibrişim vb.nden yapılmış süslü püskül.3. Çatının, yapıları yağmur ve güneşten korumaya yarayan, binâdan dışarıya taşmış ve altı boş bırakılmış bölümü.
53	Salta	سَلْطَة	Eski tip ceket.
54	Sandal	صَنْدَل	Bir taban ve ayağı sarmak üzere buna tutturulmuş kordon veya meşin şeritlerden ibâret açık bir tür ayakkabı, sandalet.
55	Sarma	صَرْمَة	Ayakkabı.
56	Serpuş	طَرَبُوش / سَرَبُوش	Başa giyilen şey, başlık; fes.
57	Sırma	صِرْمَة	Haddeden geçirilmiş, altın yaldızlı veya yaldızsız ince gümüş tel.

58	Susta	سُوسْتَة	Fermuar.
59	Şal	شَال	1. Kadınların omuzlarına örttükleri geniş atkı.2. Bele sarılan kuşak. 3. Atkı, hırka, örtü, yorgan, bohça vb. şeyler yapmakta kullanılan, Hindistan'da kendine mahsus motiflerle dokunanları çok makbul yünlü kumaş.
60	Şalvar	سِرْوَال	Bir uçkurla büzülerek bele bağlanan çok bol ve geniş üst donu.
61	Şıpsıp	شِبْشِب	Ökçesiz, arkalıksız hafif terlik, şıpıtık.
62	Takım	طَقْم	Gemi mürettebatı; çay, sofraya vb. takım; takım elbise.
63	Telli	تَلِّي	Gümüş veya altın sırma ile süslü elbise.
64	Tennûre	تَنْوَرَة	1. Mevlevî dervişlerinin giydikleri kolsuz, yakasız, bel kısmı kırmalı ve dar, belden aşağısı geniş, yırtmaçlı etekleri ayaklardan biraz yukarıda, iki parçadan ibâret giyecek. 2. Fistan.

65	Tentene	تَنْتَنَه	Dantel.
66	Terlik	تَلِيَج	Keçe terlik.
67	Toka	تُوَكَّة	Kadınların saçlarını bir arada tutmaya yarayan, bazen de süs olarak kullanılan araç.
68	Topuk	طُبُق	Küçük kız çizmesi.
69	Tozluk	تُرُوك / طُرُوك / طُرُوك	Pantolonun paçasını tozdan korumak için ayakkabının üzerine geçirilip düğmelenen veya dizden aşağı uzanarak ayağın üstünü örten dar paçalık, getr.
70	Tül	تُن	Çok ince gözenekli pamuk, ipek veya sentetik dokuma.
71	Yaka	يَاة / يَاة	Giysilerin boyna gelen bölümüne eklenen ve türlü biçimlerde olan parçası.
72	Yama	يَاة	1. (Delik veya yırtık bir yeri) Parça ile kapatıp onarma. 2. Bu iş için kullanılan parça. 3. Çok.
73	Yaşmak	يَشْمَك	1. Kadınların ferace ile birlikte kullandıkları, gözleri açıkta bırakan, ince yüz örtüsü. 2. Başla birlikte yüzü, ağzı kapatan örtü. 3. Peçe.

74	Yelek	يَلَك	Gömlek üzerine giyilen kolsuz giyecek.
75	Zerdehan	زَرْدَخَان	İran önlüğü.
76	Zıbın	زُبُون	1. Bebeklere iç çamaşırı olarak giydirilen kollu, kısa, pamuklu giyecek. 2. <i>halk ağzı</i> . Kışın elbise altına giyilen pamukludan yapılmış kısa gömlek.

12. HAYVAN

1	Bülbül	بُلْبُل	1. Karatavukgillerden, sesinin güzelliği ile tanınmış olan ötücü kuş. 2. Sesi çok güzel olan kimse.
2	Büz	بُوز	Dudak, hayvan ağzı ya da ağzın çevresindeki gaga, hortum.
3	Camız / Câmus	جَامُوس	Su sığırısı, manda, kömüş.
4	Dudu	دُودُو	Papağan.
5	Istakoz	إِسْتَاكُوزَا	1. kerevit. 2. kerevit yemeği.
6	İstiridye	إِسْتِيرِيدِيَا	Yassı solungaçlılar sınıfından, denizlerde yaşayan, eti yenen, içinde inci oluşan, iki çenetli yumuşakça.

7	Kanarya	كَنَارِيَا	İspinozgillerden, yeşilimsi veya sarı tüylü, koni biçiminde küçük gagalı, ötücü kuş.
8	Kedi	كَدَيْسَة	Kedigiller familyasının evcilleşmiş yegâne türü olan meşhur hayvan.
9	Ringa	رِنْجَة	Hamsigillerden, sürüler hâlinde dolaşan, kemikli bir soğuk su balığı.
10	Sincap	سِنَجَاب	Sincapgillerin örnek tipi olan küçük, çevik, uzun kuyruklu, kesici dişli, ağaçlarda yaşayan, kemirgen memeli hayvan.
11	Şaklaban	شَقْلَبَان	Mısır güvercinlerinden bir tür.

13. İKİLEME

1	Allak Bullak	عَلَى بَلَاق	Karmakarışık, alt üst, alan talan.
2	Beri-Öte	بَرُو عَتَب	
3	Gele Gele	جَلَا جَلَا	
4	Süklüm püklüm	سُكُّلُمْ بُكُّلُمْ	Süklüm püklüm olmak: suç işlemiş gibi utanç veya korku içinde büzülmüş olarak.

5	Şallak Mallak	شَلَقَ مَلَق	Giyimi çok özensiz olarak (çıplak olarak).
6	Şöyle böyle	شَيْلَةَ بَيْلَةَ	
7	ya... ya...	يا ... يا ...	İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.
8	Yavaş Yavaş	يَوَاشَ يَوَاشَ	1. Ağır ağır. 2. Gitgide, azar azar.

14. İSİM

1	Abaza	أَبَاظَةَ	Abhazlar'a Türkçe'de verilen isim.
2	Adalet	عَدَالَات	Kadın adı.
3	Aktay	أَقْطَاي	Erkek ismi.
4	Antepli	عَنْتَبْلِي	
5	Arslan	أَرْسَلَان / أَصْلَان	1. Yiğitlik, cesâret, sağlamlık, kuvvet gibi bu hayvana has meziyetlere sâhip kimseler için kullanılan övgü sözü. 2. Özel isim.
6	Arslan	رَسْلَان	Erkek adı.
7	Asvanlı	أَسْوَانْلِي	Mısır'ın Asvan kendinden olan.

8	Aybek	أَيْبَك	Erkek adı.
9	Ayten	أَيْتِن	Kadın adı.
10	Bafra	بَفْرَة	1. Şehir adı. 2. Sigara markası.
11	Bağdatlı	بُعْدَادَلِي	
12	Bahadır	بَهَادِر	Erkek adı.
13	Bulak	بُولَاق	1. Pınar. 2. Kahire’de bir semt.
14	Ceylan	جِيلَان	Kadın adı.
15	Cihan	جِيهَان	1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos. 2. Kadın adı.
16	Çorbacı	شُورْبَجِي	1. Gayrimüslimlerin ileri gelenlerine, patronlarına, özellikle Rum zenginlerine verilen unvan. 2. Eskiden ticâret gemileri tayfalarının gemi sâhibine verdikleri isim. 3. İleri gelen esnaf ve işveren için “patron” anlamında kullanılır. 4. Yeniçeri teşkilâtında ve acemi ocağında bölüklerin bütün işlerinden sorumlu olan bölük kumandanlarına verilen isim. 5. Şan ve şeref için ocağa kaydedilen taşra esnafına verilen unvan.

17	Çubukcu	شُبُكُشِي	Giza şehrinde bir semt adı.
18	Demir	دِمِر	Erkek adı.
19	Demirtaş	دِمِرْدَاش	1. Erkek adı. 2. Kahire'de bir semt adı.
20	Devlet	دَوْلَت	Özel isim.
21	Dilaver	دِلَاوَر	Erkek adı.
22	Dilber	دِلْبَر	Kadın adı.
23	Elmas	أَلْمَظ	Kadın adı.
24	Ferhat	فَرَحَات	Erkek adı.
25	Ferhunde	فَرَحُنْدَة	Kadın adı.
26	Firdevs	بِرْبِيس / فِرْدَوْس	Kadın adı.
27	Firdevs	فِرْدَوْس	Kadın adı.
28	Giritli	جِرِيثْلِي / كِرْدَلِي	Özel isim.
29	Gülfidan	جُلْفِدَان	Kadın adı.
30	Gülнар	جُلْنَار	Kadın adı.
31	Gülsüm	جُلْسُن	Kadın adı.
32	Hanzâde	هَانَزَادَة	Kadın adı.
33	Haşmet	حِشْمَت	Erkek adı.
34	Hayat	حِيَات	Kadın adı.
35	Hazinedar/	خَازِنْدَار / خِرْنِدَار	1. Veznedar. 2. maliye bakanı. 3.

	Haznedar		Fâtımî dönemi Kahire semtlerinden birinin adı.
36	Hikmet	حِكْمَت	Erkek adı.
37	Himmet	هِمَّت	Kadın adı.
38	Hoş Âdem	حُوشِ آدَم	Tarihi Kahire’de semt adı.
39	Hoş Kadem	حُوشُقَدَم	Özel isim.
40	Hurşit	حُورُشِيد	Erkek adı.
41	Hüsnişah	حُسْنُ شَاه	Kadın adı.
42	Hüveydâ	هُوَيْدَا	Kadın adı.
43	İffet	عِفَّت	Kadın ve erkek adı.
44	İnayât	عِنَايَات	Kadın adı.
45	İnayet	عِنَايَت	Erkek adı.
46	İnci	إِنجِي	Kadın adı.
47	İsmet	عِصْمَت	Kadın ve erkek adı.
48	İzzet	عِزَّت	Erkek adı.
49	Jale	جَالَة	1. Sabahları yaprak ve çiçeklerde görülen su damlaları, çiy, şebnem. 2. Kadın adı.
50	Kıbrıslı	قُبْرُصَلِي	

51	Kismet	قِسْمَت	Kadın adı.
52	Lazoğlu	لَاظُوغْلِي / لَازُوغْلِي	Kahire'de bir meydan adı.
53	Mahinur	مَاهِينُور	Kadın adı.
54	Mehtap	مَهْتَات	Kadın adı.
55	Mehtap / Mâhitab / Mahtab	مَاهِيْتَاب	Kadın adı.
56	Mehveş	مَهْوَش	Kadın adı.
57	Mithat	مِدْحَت	Erkek adı.
58	Mürüvvet	مِرْفَت	Kadın adı.
59	Nazik	نَاذِك	Kadın adı.
60	Nazlı	نَاذِلِي / نَظْلِي	1. İnce, zarif, kibarca, hanımefendiye yakışır. 2. Kadın adı.
61	Necdet	نَجْدَت	Erkek adı.
62	Nejat / Nejad / Nijad	نِجَاد	Erkek adı.
63	Nergis	نَرْجِس	Kadın adı.
64	Neriman	نَارِمَان	Kadın adı.

65	Nermin	نَرْمِين	Kadın adı.
66	Neşet	نَشَات	Erkek adı.
67	Nevin	نِيفِين	Kadın adı.
68	Nevzat	نُوزَاد	Kadın adı.
69	Nezaket	نَزَاكَت / نِظَاجَة	1. Terbiye, edep, kibarlık, zarâfet. 2. Kadın adı.
70	Nigar	نِجَار	Kadın adı.
71	Nihal	نِهَال	Kadın adı.
72	Niyazi	نِيَازِي	Erkek adı.
73	Nurhan	نُورْهَان	Kadın adı.
74	Nusret	نُصْرَت	Erkek adı.
75	Ođlu	أَوْعْلِي	İsim eki.
76	Ordu	أُرْدِي / أُرْدِي / أُرْدُو	1. Bir devletin silâhlı kuvvetlerinin bütünü. 2. Türkiye’de bir şehir.
77	Özbek	أُزْبِك	1. Özbekistan Cumhûriyeti’nde yaşayan bir Türk boyu ve bu boydan olan kimse. 2. (İsim tamlamasının birinci ögesi olarak) Özbekler’le ilgili, Özbekler’e has.

78	Pehlivan	بَهْلَوَان	1. Güreş yapan kimse, güreşçi. 2. <i>i. ve sıf.</i> İri yapılı, kuvvetli kimse, yiğit, cesur, kahraman.
79	Pembe kadın	بَمْبَةَ قَادِن	Kahire’de bir okul.
80	Rafet	رَافَت	Kadın ve erkek adı.
81	Rüstem	رُسْتَم	Erkek adı.
82	Saffet / Safvet	صَفَوْت	Özel isim.
83	Safinaz	صَافِينَاذ	Kadın adı.
84	Servet	ثَرَوْت	Erkek adı.
85	Servinaz	صَرَفِينَاذ	Kadın adı.
86	Silahtar	سِلْحَادَار	1. Pâdişâhı veya sadrâzam, vezir, beylerbeyi gibi bir devlet büyüğünü korumakla, silâhlarını muhâfaza etmek ve bakımını yapmakla görevli kimse. 2. Aile adı.
87	Şahende	شَاهِنْدَة	Kadın adı.
88	Şahin	شَاهِين	1. Soyadı. 2. Kahire’de bir semt adı.
89	Şebnem	شَبِينَام	Kadın adı.

90	Şefaaf	شَفَاعَات	Kadın adı.
91	Şefika	شَافِكِي	Kadın adı.
92	Şehnaz	شَاهِينَاز	Kadın adı.
93	Şekip	شَكِيب	Erkek adı.
94	Şerbet	شَرَبَات	1. Meyve özü, su ve şekerle yapılan tatlı içecek. 2. Kadın adı.
95	Şevket	شَوَكْت	Erkek adı.
96	Tevhide	تَفِيدَة	Kadın adı.
97	Timur	تَيْمُور	Soyadı.
98	Ülfet	أُلْفَت	Kadın adı.
99	Yıldız	يَلْدِز	Kadın adı.
100	Yılmaz	يَلْمَظ	Erkek adı.
101	Zemalik / Üzümlük	زَمَالِك	Kahire'de bir semt adı.

15. KİMYASAL MADDE/ELEMENT

1	Altın	أَلْتُون	Sarı kıvıll renkte, parlak ve ağır, kolayca işlenebilen, dış etkilere dayanıklı, paslanmayan, ziynet eşyâsı yapımında, elektrik ve ısıyı çok iyi ilettiğinden hassas ve kıymetli makine ve cihaz yapımında kullanılan, kıymetli element.
2	Azot	أَزُوت	Havada beşte dört oranında bulunan, rengi, kokusu, tadı olmayan element, nitrojen.
3	Boya	بُويَة / بُوهيَة	1. Renk vermek, dış etkilere korumak için eşyanın üzerine sürülen veya içine katılan renkli madde. 2. Resim yapmak için kullanılan kuru, sulu veya yağlı boya. 3. Aldatıcı görünüş. 4. Yazmak için kullanılan mürekkep.
4	Gaz	جَاز	1. Gaz yağı, doğal gaz. 2. Çok yoğun. 3. Bozulma.
5	Kolonya	كُولُونيَا	İçinde, limon, lavanta, tütün vb. bitkilerin yağı bulunan, hafif kokulu alkollü bir madde.

6	Naftalin	نَفْتَالِين	Maden kömürü katranının kuru kuruya damıtılmasından elde edilen, özel kokulu, beyaz, suda erimeyen, alkol, benzol ve eterde kolaylıkla eriyen, kumaş, elbise, halı vb.ni güve gibi zararlılardan korumakta kullanılan antiseptik bir hidrokarbon.
7	Nişadır	نِشَادِر	Amonyak tuzu, amonyum klorür.
8	Panzehir	بَنْزَهِير	1. Bir zehirin etkisini ortadan kaldırabilme özelliğine sâhip madde. 2. Limon.
9	Sülüğen	زُنْفُوم / سُلْفُون	Erimiş kurşunun, bir hava akımında yükseltgenmesiyle üretilen, çok yoğun ve zehirli, pas önleyici astar boyaların hazırlanmasında kullanılan kırmızı boya.
10	Tebeşir	طَبَاشِير	1. Toz zerreciklerinden oluşan, çizdiği yerde iz bırakan, beyaz veya açık renkte kireçli kaya. 2. Bu maddeden yapılan, kara tahta, duvar vb. yüzeylere yazı yazmak için kullanılan, beyaz veya renkli çubuk.

11	Tiryak	تِرْيَاق / تِرْيَاك	Hayvânî, nebâtî ve mâdenî maddelerin karışımından meydana gelen, sancıya, öksürüğe, yılan ve akrep sokmasına, bâzı hastalıklara ve zehirlenmeye karşı kullanılan afyonlu mâcun, panzehir, antidot.
12	Tortu	تُرْدَى	Çökelti.
13	Yeşim	يَشِيم	Genellikle açık yeşil olmakla birlikte pembe, kırmızı ve beyaz renkte de olabilen, sihirli hassaları olduğuna, suya atılınca yağmur yağdırdığına inanılan, yüzük ve ziynet eşyâsı ve heykeller, biblolar yapılan sert, kıymetli taş, yada, yede taşı.
14	Zımpara	صَنْفَرَة / زَمْبِرَة	İçinde çok sert alümin billûrları bulunan ve aşındırıcı olarak kullanılan tabiî kaya.

16. MİMARLIK/YAPI

1	Anbar / Ambar	عَمْبَر / عُنْبَر	1. Tahıl saklanan yer. 2. Yiyecek ve bazı eşyanın saklandığı yer. 3. Geminin yük koymaya ayrılmış yeri. 4. Hapis, kafes.
2	Antikhane	أَنْتِيخَانَة	1. Kahire'deki Mısır müzesi. 2. Eski ürünler satan mağaza.
3	Arabahane	عَرَبَخَانَة	Garaj.
4	Balkon	بَلْكُونَة	1. Bir yapının genellikle dışarıya doğru çıkmış, çevresi duvar veya parmaklıkla çevrili bölümü. 2. Tiyatro, sinema vb. büyük salonlarda asma kat.
5	Bodrum	بَدْرُون / بَدْرُوم	1. bir yapının yol düzeyinden aşağıda kalan bölümü. 2. Depo.
6	Çadır	شَادِر	1. Gölge olarak kullanılan tente veya şemsiye. 2. Balık pazarı.
7	Çeşme	شَشْمَة	Dış tuvalet.
8	Çıkma	شَكْمَة	Bir yapının üst katlarından dışarıya doğru uzanmış bölüm, balkon.

9	Çit	شِبِيت	Bostan, bahçe, merâ gibi yerlerin etrâfına, sınırlarını belirlemek veya kolayca girilip çıkılmasını önlemek için çalı, dikenli bitki veya telden yapılan alçak engel, çeper.
10	Defterhane	دَفْتَرْحَانَة	Osmanlı Devleti sınırlarındaki bütün toprak kayıtlarını içine alan ana defterlerin bulunduğu ve bunlara özgü işlerin görüldüğü daire (Arşiv).
11	Direk	دَرِيك	Destek veya taşıma vazîfesi görmek üzere bulunduğu yere dikine yerleştirilen uzun ve kalın ağaç, demir vb.
12	Döşeme	دُشْمَة	Tahta, mermer veya taş gibi çeşitli malzeme ile yapılmış taban örtüsü, zemîne yapılan kaplama.
13	Edephane	أَدْبْحَانَة / أَدْبْحَانَة خَانَة	Tuvalet.
14	Fabrika	فَابْرِيكَا	1. Ham veya yarı mâmul maddelerin makinelerle işlenmiş madde veya seri hâlinde eşyâ durumuna getirildiği yer. 2. Yeni.

15	Gazino	كَازِينُو	Yemek yenilen, gösteri izlenen, müzik dinlenen, bazen oyun sergilenen eğlence yeri.
16	Han	حَانَ	Şehirlerde, kasabalarda veya yolların geçit yerlerinde yolcuların konaklaması, kendilerinin ve hayvanlarının geceleme için yapılmış binâ.
17	Hane	حَانَةٌ / حَانَةٌ	Ev.
18	Hapishane	حَبْسَخَانَةٌ	Hapis cezâsına çarptırılanların cezâları süresince kapatıldıkları yer, cezâ evi, mahpes, dam.
19	Hastahane	حَسْتَخَانَةٌ	Hastaların yatırılıp tedâvi edildiği yer.
20	Kağıthane	كَاغِدْخَانَةٌ	Kâğıt fabrikası.
21	Kantin	كَانْتِين	Kışla, fabrika, okul vb. yerlerde yiyecek ve içecek maddelerinin satıldığı yer.
22	Karakol	كَرْكُونُ / كَرَائُونُ قَرَّةُ قَوْلُ	1. Güvenliği sağlamak amacıyla dolaşan polis, jandarma veya asker topluluğu, kol, kolluk, devriye. 2. Polis merkezi.
23	Kazık	قَرْقُ / قَرْقَةٌ كَزَكَةٌ	Telgraf dileği.

24	Kenef	كَنِيف	Ayak yolu, abdesthâne, tuvalet, yüznumara, helâ.
25	Kereste	كِرْسِنَة	Tomrukların boyuna biçilmesiyle elde edilen ve marangozlukla inşaatta kullanılan nitelikli ağaç; fabrika, atölye.
26	Kerhane	كِرْحَانَة	Genelev.
27	Kerte	كَارْتَة	Otoyollar (otobanlar) ve bazı köprü giriş kapılarında bilet veya para alıp verilen ya da izin işareti veren, baryer kapılar kullanılan, çoğu küçük pencere biçiminde olan yer, gişe.
28	Kiler	كِرَار / كِرَار	Erzak ve yiyecekleri saklamaya mahsus oda.
29	Koğuş / Kovuş	قَاوِيش	Kışla, hastahâne, hapis hâne, okul gibi yerlerde içinde birçok kimsenin kaldığı büyük oda.
30	Kol	قُول	1. Kolon, sütun. 2. kolordu.
31	Köprü	كُوبُرِي / كُوبُرِي	1. Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan a hşap, kâgir, beton veya demir yapı. 2. İki şey arasında bağ veya ilişkiyi sağlayan şey. 3. Bacak arasından gol yiyen (spor).

32	Köşe	كُوشَة	1. İki duvarın birleştiği yer. 2. İki sokağın kesiştiği yer. 3. Bir nesnede en ve boyun kesiştiği sivri yer, uç.
33	Köşk	كُشْك	büfe; gişe, kabin, kulübe; nöbetçi kulübesi.
34	Küpeşte	كُوبِشْتَة	Duvarların üzerine, balkon veya pencerelerin içine çimento ve mozaik karışımı ile yapılan dolgu set, parapet.
35	Kütüphane	كُتُبْحَانَة	1. Kitaplık. 2. Kitap koymaya yarayan dolap. 3. Kitap satılan dükkân, kitap evi, kitaphâne.
36	Liman	لِيْمَان	Gemilerin yük alıp boşaltmak, yolcu indirip bindirmek ve dalgalardan korunmak için beklediği, bu işe uygun tesisleri olan tabî veya yapma barınma yeri.
37	Lokanta	لُوكَنْدَة	Otel-restoran.
38	Maristan	مَارِسْتَان	Hastahâne, darüşşifâ, bîmâristan, akıl hastanesi.

39	Misafirhane	مَسَافِرْخَانَةٌ	1. Misâfir kabul edip ağırlamak için ayrılmış veya yapılmış yer. 2. Yolcuların konakladıkları han, kervansaray vb. yer.
40	Mutranhane	مُطْرَانْخَانَةٌ	Başpiskoposluk sarayı.
41	Mühendishane	مُهَنْدِسْخَانَةٌ	Osmanlı Devleti'nde mühendis yetiştiren yüksek okul.
42	Ocak	وَجَاقُ / أَوْجَاقُ	1. Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer. 2. Kahvelerde, kuruluşlarda çay, kahve vb.nin yapıldığı yer.
43	Oda	أُودَةٌ / أُوضَةٌ	Evin veya herhangi bir yapının oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölmesi, göz.
44	Otel	أُوتِيلُ	Yolcu ve turistlere geceleme imkânı sağlamak, bunun yanında yemek, eğlence vb. hizmetleri sunmak amacıyla kurulmuş işletme.
45	Oyma	أُؤَيْمَةٌ	Oyularak yapılan süsleme.

46	Parmak	بَرْمَق / بَارْمَق / بَرْنَق	1. Teker, tekerlek parmağı. 2. Tırabzan, korkuluk. 3. Küpeşte.
47	Pazar	بَازَار / بَزَار	Antika dükkanı, antika satan mağaza.
48	Pencere	بِنْجَرَة	Binâ duvarlarında, taşıtların belli yerlerinde, hava ve ışığın içeriye girmesi ve içeridekilerin dışarıyı görmesi için bırakılan açıklık.
49	Posta	بُوسَطَة	1. Gönderileri toplayan ve dağıtan kuruluş ve bu kuruluşun bulunduğu yer. 2. Mektup.
50	Rasathane	رَصْدَخَانَة	Gök cisimleri ve olaylarının ilmî şekilde gözlenmesi için gerekli âletlerle donatılmış yapı, gözlem evi.
51	Reyon	رَيُون	Bir mağazanın yalnız bir tür eşya satılan bölümü.
52	Saçak	سَجَق	1. Halı, havlu, yatak örtüsü vb.nin kenarlarında uzunca bırakılan, atkı veya çözümlü ipliklerinin bağlanması sûretiyle yapılan püskül. 2. Bâzı döşemeliklerin, giyim eşyâlarının kenarına dikilen, sıрма ibrişim vb.nden yapılmış süslü püskül. 3. Çatının, yapıları yağmur ve güneşten korumaya yarayan, binâdan dışarıya taşmış ve altı boş bırakılmış bölümü.

53	Salhane	سَلْحَانَة	Mezbaha, kesimhane.
54	Saray	سَرَاي / سَرَايَة	1. Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı. 2. Kamu işlerinin yürütüldüğü büyük yapı. 3. Görkemli ve gösterişli yapı. 4. Devlet başkanı ve çevresi (tarih).
55	Selamlık	سَلْمَلِك / سَلَامَلِك	Eskiden saray, konak gibi büyük meskenlerde ve evlerde erkek misâfirleri kabul etmeye mahsus bölüm.
56	Seramik	سِرَامِيك	1. Yüksek ısıda pişirilmiş topraktan yapılan vazo, çanak, çömlek vb. nesne. 2. Yüksek ısıda pişirilmiş toprak, fayans, porselenden yapılan.
57	Sokak	رُؤَاء (رُقَاق)	Yerleşim yerlerinde ev ve dükkânlar arasında uzanan, caddeye nispetle daha dar ve kısa yol.
58	Şadırvan	شَادِرْوَان	Genellikle câmi avlularında bulunan, ortasındaki fiskiyeden ve kenarlarındaki musluklardan su akan, üzeri açık veya bir kubbe ile örtülü, dâire şeklinde, dört köşe veya çok köşeli havuz.

59	Şifahane	شِفَاهَانَة / شَفَاخَانَة	Hayvan hastanesi; morg.
60	Taban	طَبَان	Bir cismin veya bir biçimin yüksekliğini ölçmek için aşağıdan yukarıya doğru başlama noktası olarak alınan yüzey veya çizgi, kaide olarak kullanılır.
61	Tandır / Tennur	تَنْوُر	Kışın soğuk yerlerde oda ortasında yapılan bir ısıtma düzeneği.
62	Tavan	طَوَان	Bir binânın, bir odanın, kapalı bir yerin üst kısmını oluşturan düz bir yüzey şeklindeki kısım.
63	Tekke	تَكِيَّة	Bir tarîkate mensup dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarîkatın gerektirdiği şekilde yaşadıkları yer, dergâh.
64	Tembelhane	تَنْبَلْخَانَة	
65	Tiyatro	تِيَاثْرُو	1. Dram, komedi, vodvil vb. edebiyat türlerinin oynandığı yer. 2. Bu türleri, izleyiciler önünde sahnede oynayan grup. 3. Sahnelenmek için yazılmış

			oyunların tümü.
66	Varakhane	وَرَقَّانَةَ	Kâğıt üretim yeri.
67	Yemekhane	يَمَخَّانَةَ / يَمَخَّانَةَ	Okul, fabrika vb. kuruluşlarda yemek yenilen büyük salon.
68	Zivana	زَوَانَةَ	Direk başlarında bırakılan çıkıntı.

17. MÜZİK

1	Beşli	بِشْلَةَ	<p>1. Beş parçası bulunan, beş parçaya ayrılmış olan, beş tânedden veya beş kişiden meydana gelen.</p> <p>2. İskambil, domino gibi oyunlarda üzerinde beş işareti bulunan kâğıt veya pul.</p> <p>3. <i>mus.</i> Birbirini tâkip eden beş sesin meydana getirdiği dizi parçası, kuintet.</p>
2	Cümbüş	جُمْبُش	Maden gövdeli, tambura benzer bir saz.
3	Çargâh	چَهَارْكَاه	Türk müziğinde "do" perdede karar kılan makam.
4	Dügâh	دُوْكَاه	Türk müziğinde bir birleşik makam.

5	Düzen	دُوزَن	Ses ayarı, akort, âhenk.
6	Hicazkâr	حِجَازْكَار	Klasik Türk müziğinde rast perdesinde karar kılan bir makam.
7	Karcığar	قَارْجِغَار	Klasik Türk müziğinde hareketli bir makam.
8	Keman	كَمَان	Dört teli olan, çenenin altına dayayarak çalınan yaylı saz.
9	Kemençe	كَمَنْجَة	Yayla diz üzerinde çalınan, kemana benzer, üç teli olan küçük bir çalgı.
10	Nikriz	نِكرِيز	Klasik Türk müziğinde, dizisi bir sekizli içinde gösterilebilen basit görünüşlü bir birleşik makam.
11	Peşrev	بِشْرَف	1. Önden giden, öncü. 2. <i>mus.</i> Çoğunlukla fasılların başında çalınan dört hâneli saz eseri.
12	Santur	سَنْطِير	Tellerine iki küçük tokmakla vurulmak sûretiyle çalınan kânuna benzer çalgı.
13	Tambur / Tanbur	طَمْبُور	Klasik mûsikîmizin başlıca çalgılarından biri olan, yay ve mızrapla çalınan, ince uzun sapı perdeli, yuvarlak karınlı, telli çalgı.

14	Tambura / Tanbura	طَمْبُورَة	1. Halk mûsikîmizde kullanılan bağlama, bulgari, çöğür, cura vb. telli ve mızraplı sazların ortak adı. 2. Silindir biçiminde yapı.
15	Yegâh	يَکَاه	Klasik Türk müziğinde re perdesi ve bu perdedeki makam.

18. OYUN/EĞLENCE

1	Beşli	بِشْلَة	1. Beş parçası bulunan, beş parçaya ayrılmış olan, beş tânedен veya beş kişiden meydana gelen.2. İskambil, domino gibi oyunlarda üzerinde beş işareti bulunan kâğıt veya pul. 3. <i>mus.</i> Birbirini tâkip eden beş sesin meydana getirdiği dizi parçası, kuintet.
2	Cambaz / Canbaz	جَمْبَاز / جَنْبَاز	Yerde ve tel, at, bisiklet, ip vb. üzerinde dengeye dayanan, tehlikeli, heyecan verici gösteriler yapan kimse, akrobat.
3	Dama	ضَامَة	Karelere ayrılmış bir tahta üzerinde iki oyuncu tarafından dama taşları ile oynanan oyun.
4	Dört cihar	دُورْجِي	İki dört, Çift dört (tavla).
5	Dörtçehar	دُرْتَجْهَار	Tavlada 4X4.

6	Dubara	دُوبَارَة	Tavla ve zar oyunlarında atılan zarların her ikisinin de ikiyi gösteren taraflarının üste gelmesi şeklindeki oyun sayısı, iki iki.
7	Dü- şeş	دُوشَش	İki altı, çift altı (tavla).
8	Dü-se	دُوسَة	iki üç, çift üç.
9	Dübeş	دُبَش	İki beş, çift beş (tavla).
10	Gazino	كَازِينُو	Yemek yenilen, gösteri izlenen, müzik dinlenen, bazen oyun sergilenen eğlence yeri.
11	Gülbahar	جُلبَهَار	1. Kadın adı. 2. Tavla oyunu.
12	Hepyek	هَبِيَك	Tavla ve zar oyunlarında atılan zarlardan ikisinin de “bir”i gösteren taraflarının üste gelmesi şeklindeki oyun sayısı, bir bir.
13	Karagöz	أَرَاجُوز / قَرَا جُوز / قَرَه جُوز	1. Deve derisi veya mukavvâdan yapılmış insan şekillerini, hayvan, ev... tasvirlerini, arkadan ışık vererek bir beyaz perde üzerine aksettirmek ve gösterilen şahısları perde arkasından seslendirmek sûretiyle oynatılan oyun, gölge oyun. 2. Bu oyunun iki baş kişisinden, oyuna adını veren ve halkın aklı selîmini, ahlâk anlayışını temsil eden, tok sözlü ve dürüst olanı.

14	Oyun	أُيُون / أَيُون	Bir menfaat olmadan hoşça vakit geçirmek için yapılan, çeşidine göre belli kurallara bağlanmış, mahârete dayalı eğlence.
15	Satranç	شَطْرَنْج	İki kişi ile, altmış dört kareli bir tahta veya yüzey üzerinde şah, vezir, kale, fil, at, piyon isimlerini alan, farklı biçim ve büyüklükteki on altışar taşla oynanan bir oyun, şatranç.
16	Şenlik	شِنَك	Havai fişek.
17	Şeşbeş	شَيْش بَيْش	1. Zarla oynanan oyunlarda atılan zarlardan birinin altı, öbürünün beş gelmesi. 2. Şeşi beş görmek.
18	Tavla	طَاوَلَة	1. Aynı isimdeki bir tahta kutu üzerinde iki kişi, otuz pul ve iki zarla oynanan oyun.2. Bu oyunun üzerinde oynandığı, açıldığı zaman içe gelen iki yanı hânelere bölünmüş, yassı bir kutu biçimindeki oyun tahtası.
19	Zar	زَهْر	1. Tavla ve başka oyunlarda kullanılan kemik, fildişi, plastik vb. maddelerden küp olarak yapılan ve altı yüzünde, birden altıya kadar benekler bulunan oyun aracı. 2. Kumar.

19. SAYILAR

1	Altıncı	الْتِينْجِي	Altı sayısının sıra sıfatı, sırada yeri beşinciden sonra, yedinciden önce olan.
2	Beş	بَش	Dörtten sonra, altıdan önce gelen sayının adı.
3	Beş	بِيش	Dörtten sonra, altıdan önce gelen sayının adı.
4	Beşinci	بَشْنِجِي	Sırada yeri dördüncüden sonra, altıncıdan önce olan.
5	Beşli	بِشْلَة	1. Beş parçası bulunan, beş parçaya ayrılmış olan, beş tânedен veya beş kişiden meydana gelen. 2. İskambil, domino gibi oyunlarda üzerinde beş işareti bulunan kâğıt veya pul. 3. <i>mus.</i> Birbirini tâkip eden beş sesin meydana getirdiği dizi parçası, kuintet.
6	Birinci	بِرِينْجِي	1. Sırada yeri en başta ve ikinciden önce olan. 2. <i>i.</i> Herhangi bir hususta en başta, en ileride olan kimse.

7	Deste	دَسْتَة	1. Elde tutulabilecek şekilde bir araya getirilmiş şeylerden meydana gelen bağ, demet, tutam, bağlam. 2. On tânedен ibâret takım.
8	Dokuzuncu	دُوقُرُنْجِي	Sırada yeri sekizinciden sonra, onuncudan önce olan.
9	Dördüncü	دُورْتُونْجِي	Sırada yeri üçüncüden sonra, beşinciden önce olan.
10	Dörtçehar	دُورْتْچَهَار	Tavlada 4X4.
11	Dubara	دُوبَارَة	Tavla ve zar oyunlarında atılan zarların her ikisinin de ikiye gösteren taraflarının üste gelmesi şeklindeki oyun sayısı, iki iki.
12	Düzine	دُزِينَة	Aynı cinsten nesnelere on iki tânesinin meydana getirdiği takım.
13	İkibir	إِكْبِير	
14	İkinci	إِكْنِجِي / إِكْنِجِي / كْنِجِي	1. İki sayısının sıra sıfatı, sırada yeri birinciden sonra, üçüncüden önce olan. 2. Herhangi bir hususta birinciden sonra gelen kimse.
15	İkinci	كْنِجِي	Sırada yeri birinciden sonra, üçüncüden önce olan.

16	Numara	نَمْرَة	1. Rakam 2. Benzer şeyleri ayırt etmek için her birinin üzerine işaret olarak yazılan sayı.
17	Sekizinci	سَكْزِنْجِي	Sırada yeri yedinciden sonra, dokuzuncudan önce olan.
18	Tura	طُورَة	Dörtlü grup.
19	Üçüncü	شِنْجِي	Sıradaki yeri ikinciden sonra, dördüncüden önce olan.
20	Yedinci	يَدِنْجِي	Sırada yeri altıncıdan sonra, sekizinciden önce olan.

20. SIFATLAR

1	Ahlaksız	أَخْلَافْسِيْز	1. ahlak kurallarına uymayan. 2. Dürüst davranmayan, kötü huylu, terbiyesiz.
2	Alaca	أَلَاجَة	1. Karışık renkli, ala, açıkly koyulu. 2. Zarafet, zariflik. 2. Sıklık. 3. İncelik. 4. Güzellik.
3	Alesta	أَلْسِنَة / أَلَيْسِنَة	1. Mükemmel, en iyi hal. 2. Kusursuz. 3. Harekete hazır, tetikte.
4	Arnavut	أَرْنَاوُوطِي	1. Arnavutluk halkından olan, bu halkın soyundan gelen kimse. 2. Yeşil biber.

5	Arslan	أرسلان / أصلان	1. Yiğitlik, cesâret, sağlamlık, kuvvet gibi bu hayvana has meziyetlere sâhip kimseler için kullanılan övgü sözü. 2. Özel isim.
6	Âşikâr	أشكر	Açık, meydanda, gözle görülebilen, belli, ayan, vâzıh, bâriz.
7	Avantacı	أونطاجي / عونطجي	Hilekâr.
8	Basmacı	بصمجي	1. Okuma yazma bilmeyen. 2. dalkavuk.
9	Boş	بوش	Kullanıldıktan sonra içinde bir şey bulunmayan, kirli (bardak, çanak vb.).
10	Bozuk	بزق	Gücenmiş, kızgın.
11	Budala	بضلة	Aklının azlığından dolayı yeterince düşünemeyen ve akıllıca hareket edemeyen (kimse), aptal, ahmak, bön, alık.
12	Bütün	بثن / بوثن	1. Eksiksiz, tam, yekpâre. 2. Sâhip olduğu biçimi koruyan, parçalara ayrılmamış olan.3. (Belirtilmek istenen veya bahsedilen şeyin) Hepsi, tamâmı, tüm, bilcümle, bilumum.

13	Çift	جُفَّتْ	İki, tek olmayan.
14	Çingene	بِشْبَجَانَةَ	1. Menşeleri kesin olarak bilinmeyip Hindistan'dan çıktıkları sanılan, çalgıcılık, falcılık, ayakkabı boyacılığı yapmak ve elek, ızgara, maşa, çiçek gibi şeyleri satmakla geçinen, bütün Avrupa'ya yayılmış, çoğu göçebe topluluk, kıptî, roman. 2. Bu topluluğa mensup kimse. 3. Arsız, aç gözlü. 4. Hasis, cimri.
15	Çok	جُوقُ / جُوقَة	Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde.
16	Çürük	شُرُك	1. Sağlam ve dayanıklı olmayan. 2. Kusurlu. 3. Sakat. 4. İş göremez.
17	Değirmi	دَقْرَم	Kısa adam.
18	Doğru	دُعْرِي / دُوْعْرِي	1. Gerçek, yalan olmayan. 2. Gerçek, hakikat. 3. Yanlışsız, eksiksiz bir biçimde. 4. Hiçbir yöne sapmadan, dosdoğru, doğruca. 3. Hemen. 4. Düz.

19	Edepsiz	أَدْبِيسِيْس / أَدْب سِرْ / أَدْبِيسِيْر	1. Edep ve terbiyesi olmayan, utanmaz (kimse), terbiyesiz, hayâsız, bîedep. 2. Şirret, başa çıkılması zor, kötü (kimse).
20	Eski	أَسْكِي	1. Çok zamandan beri var olan, üzerinden zaman geçmiş olan, kadim.2. Zamanın etkisiyle veya kullanıla kullanıla yıpranmış, bozulmuş, yeniliğini kaybetmiş, köhne. 3. Bir zamanlar var olup şimdi mevcut olmayan.
21	Eşkin	أَشْكِين	1. Açık ve düzenli adımlarla yürüyen (at). 2. Atın dört naldan daha rahat ve daha az sıçrayarak düzenli adımlarla yürüme biçimini anlatır, tırıs. 3. Hızlı adımla giden.
22	Fenceri	فَنْجَرِي	1. Cömert. 2. Müsrif.
23	Fıstıkî	فُزْدِيْ / فُزْدَقِيْ	1. Fıstık içi rengi, sarıya çalan açık yeşil.2. <i>şif</i> . Bu renkte olan.
24	Görece	كُرْجَة / كُورْجَة	(bir şeye, bir kimseye) göre olan, kesin olmayıp kişiden kişiye, zamandan zamana, yerden yere değişebilen, varlığı başka bir şeyin varlığına bağlı olan.

25	Güzel	كُوْزَال	1. Göze ve kulağa hoş gelen, görülmesi, duyulması insana zevk veren, cemil. 2. Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran.
26	Ham	حَام	Yeterince olgunlaşmamış.
27	Hergele	هَرْجَلَةٌ / هَرْكَلَةٌ	1. Binilmeye, arabaya koşulmaya, yük taşımaya alıştırılmamış binek hayvanı. 2. Huysuz binek atı. 3. Eşek sürüsü, başıboş hayvan sürüsü. 4. <i>i. ve sif. mec.</i> Soysuz, terbiyesiz, başıboş ve serseri kimse. 5. Böyle kimseler için kullanılan küfür sözü.
28	Hırsız / Hayırsız	حَرْسِيس	Yararı olmayan, hayrı olmayan.
29	Hurda	حُرْدَةٌ	İşe yaramaz duruma gelmiş, döküntü hâlini almış, parçalanmış.
30	İğdiş	كَدِيش	Saç modeli, saç stili.
31	İhtiyar	اِحْتِيَار	Yaşlı, kocamış.
32	İyi	اِبْو	1. Beğenilecek, makbûle geçecek nitelikleri olan, kendisinde bulunması gereken vasıfları taşıyan. 2. Hayırlı, uğurlu, müspet. 3. Uygun, yerinde, muvâfık, münasip.

33	Kadınca, Kadınsı	هُوَائِمِي	Kadınlara özgü.
34	Kaka	كَأَكَة	1. (Çocuk dilinde) Kötü, çirkin (şey). 2. i. Pislik, büyük abdest.
35	Kapılı	كَبُولِي	1. Kapısı olan. 2. Bir kapıya bağlı bulunan. 3. Birtakım eşyaların tutulduğu kapalı alan.
36	Kazık	خَازُوق / قَازُوق / قَازُوق / قَازِيق / قَزَق	1. İşkence aleti. 2. Kötü davranış. 3. Kayıkta küreğin yerleştiği hilal şeklinde madeni parça.
37	Kırmızı	قُرْمُزِي / قِرْمِزِي	Kan rengi, al renk.
38	Köhne	كُهْنَة	Çok eski, eski kumaş parçası.
39	Mavi	مَآوِي	Denizin, gölün veya bulutsuz gökyüzünün rengi, yeşil ile mor arasındaki renk.
40	Menevişli	مَنُوشِي	1. Menevişleri olan, üzerinde renk dalgalanmaları görülen. 2. Dengesiz; değersiz, kıymetsiz.
41	Mor	مُور	Kırmızıya çalan menekşe rengi, mâvi ile kırmızının karışmasından meydana gelen renk.

42	Nazik	نَاطِك	Kibarlık.
43	Nazlı	نَازِلِي / نَظَلِي	1. İnce, zarif, kibarca, hanımefendiye yakışır. 2. Kadın adı.
44	Örnek	أُرْنِيك	1. Yapılacak bir şeyin kendisine benzetilmek istendiği şey, model. 2. Nitelikleri hakkında fikir vermek üzere bir bütünden alınan küçük parça, göstermelik, numûne. 3. Bir fikir, görüş veya iddiâya delil olmak üzere öne sürülen şey, misal.
45	Özbek	أُرْبِك	1. Özbekistan Cumhûriyeti'nde yaşayan bir Türk boyu ve bu boydan olan kimse. 2. (İsim tamlamasının birinci ögesi olarak) Özbekler'le ilgili, Özbekler'e has.
46	Pembe	بَمْبِيَّة / بَمْبِي / بَنْبِيَّة	Beyaza biraz kırmızı karıştırılmasıyla oluşan açık renk.
47	Pişman	بِشْمَان	Yaptığına üzülüp hayıflanan, esef eden, nâdim, müteessir.

48	Rahvan	رَهْوَان	1. Koşarken bir yandaki iki bacağı aynı anda atan binek hayvanlarının biniciyi sarsmayan en yavaş koşma biçimi. 2. Bu biçimde koşan (binek hayvanı). 3. Binek hayvanı bu biçimde koşarak.
49	Sade	سَادَة	1. Basit. 2. Süssüz. 3. şeker katılmamış (kahve).
50	Sakızlı	سَاقِزِي	İçinde sakız bulunan.
51	Taze	طَازَة / تَزَة	Bozulmamış, bayatlamamış olan.
52	Tembel / Tenbel	تَمْبَل / تَمْبَل	İş görmeyi, çalışmayı sevmeyen, çaba göstermekten, sıkıntıdan kaçan (kimse), üşengeç.
53	Terbiyesiz	تَرْبِيَة سِيْز	1. Terbiyesi olmayan. 2. Topluluk kurallarına aykırı davranan.
54	Terelelli	تَرَلِّي	Teklifsiz konuşmada hoppa; hafif akıllı (kimse), delişmen.
55	Tuhaf	تُحَف	1. Alışılmıyın dışında, değişik. 2. Şaşırtıcı, şaşılacak durumda olan, şaşkınlık uyandıran, garip.

56	Yanlış	يَغْمِيش	1. Doğru olmayan, hatâlı. 2. i. Gerçeğe uymayan veya makbul olmayan iş, kusurlu davranış, kabahat, hatâ. 3. Aslına uygun olmayacak şekilde, hatâlı olarak. 4. Hak ve hukûka riâyet etmeyerek, olması gerektiği şekilde ve dürüstçe olmayarak.
57	Yavaş	يَاوَأَش	Hızlı olmayan, ağır, çabuk karşıtı.
58	Zımbacı	زُؤْبَجِي	1. Hilekâr, hilebaz. 2. Aldatan kimse.
59	Zımbırtı	زَمْبِيطَة	Adı hatırlanmayan veya söylenmek istenmeyen ufak ve değersiz bir şeyi anlatmak için kullanılan bir söz, zırlıtı, zamazingo, zamkinos.

21. TIP/ORGAN

1	Afyon	أفيون	Haşhaş kapsüllerinden sızan sütün pıhtılaşmasıyla elde edilen ve içinde morfin, kokain gibi uyuşturucular bulunan madde.
2	Diz	ديز	Bacakta uylukla baldırın birleştiği oynak kısım.
3	Döş	دوش	Göğüs kemiği.
4	Ecza	أجزة	1. Kimya yoluyla elde edilen, ilâç yapımında ve sanâyide çeşitli işlerde kullanılan birleşiklerin ortak adı. 2. ilâç.
5	Eczane	أَجْرَاهَانَة / إِجْرَاهَانَة	İlaçların hazırlandığı veya hazır ilaçların satıldığı yer.
6	Endam	هِنْدَام	1. Beden, vücut. 2. Vücut biçimliliği, boy bos, kamet.
7	Hasta	حَسْتَة	Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.
8	Hastahane	حَسْتَاهَانَة	Hastaların yatırılıp tedâvi edildiği yer.
9	Hastalanmak	حَسْتَانَك	Zayıflaşmak, güçsüzleşmek, güçten düşmek.

10	İşkembe	إِشْكَمْبَةَ	1. Geviş getiren hayvanların mîdelerinin ilk bölümü. 2. Kasaplık hayvanlarda mîdeyi oluşturan bölümlerin bütünü.
11	Kambur / Kanbur	قَنْبُور / قَنْبُور / أَنْبُور	1. Sırt ve göğüste bir kemik sakatlığı veya hastalığı sebebiyle meydana gelen çıkıntı.2. Sırtında veya göğsünde böyle bir çıkıntı bulunan kimse.3. Bir şey üzerinde dışarıya doğru çıkıntı yapmış kısım, tümsek.
12	Kolera	كُولِيرَا	Şiddetli ishal ve kusmalarla kendini gösteren, çok bulaşıcı, salgın ve öldürücü bir hastalık.
13	Komisyon	كُمَيْسِيُون / كُومَيْسِيُون	Tıpta: konsültasyon.
14	Maristan	مَارِسْتَان	Hastahâne, darüşşifâ, bîmâristan, akıl hastanesi.
15	Maristan	مَارِسْتَان	Hastahâne, darüşşifâ, bîmâristan, akıl hastanesi.
16	Mâristan	مُورِسْتَان	Hastahâne, darüşşifâ, bîmâristan

17	Meme	مَمَّة	İnsanların ve memeli hayvanların dişilerinde bulunan ve süt salgılayarak yavruların emzirilmesine yarayan organ.
18	Perhiz	بَهْرِيْز	1. Beslenme düzeninde sağlığın gerektirdiği kısıtlamayı yapma, bâzı yiyecekleri hiç yememe veya belli miktarlarda yeme, diyet, rejim. 2. Bâzı dinlerde nefsi körletmek için yiyecek ve içeceklerde belli bir süre için yapılan kısıtlama.
19	Reçete	رَشِيَّة / رُوْشِيَّة	Üzerinde doktorun hastası için gerekli gördüğü ilaçlarla, bunların kullanılış biçimleri yazılı olan kağıt.
20	Sağ salim	صَاغ سَلِيْم / صَاغ سَالِم	Sağlıklı.
21	Sakat	سَقَط	Vücûdunda bir eksikliği veya bir organında ârızası bulunan (canlı), engelli, özürlü, alil.
22	Sıraca	سِرَاجَة	Daha ziyâde çocuklarda ve gençlerde görülen, boyun ve koltuk altlarındaki lenf bezlerinde iltihaplanmalara ve akıntılı yaralara yol açan bir çeşit verem.

23	Şifahane	شِفَاخَانَةٌ / شِفَاخَانَةٌ	Hayvan hastanesi; morg.
24	Şifahane	شِفَاخَانَةٌ / شِفَاخَانَةٌ	Hayvan hastanesi; morg.
25	Tımar	تَطْمِير	Binek hayvanlarının kollarını, derisini temizleme.
26	Tiryak	تِرْيَاقُ / تِرْيَاقُ	Hayvânî, nebâtî ve mâdenî maddelerin karışımından meydana gelen, sancıya, öksürüğe, yılan ve akrep sokmasına, bâzı hastalıklara ve zehirlenmeye karşı kullanılan afyonlu mâcun, panzehir, antidot.

22. UNVAN/ MESLEK

1	Abla	أَبْنَةٌ / أَبْنَةٌ	1. bir kimsenin kendisinden büyük olan kız kardeşi 2. büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın 3. ilkokul öğretmeni, öğretmen.
2	Ağa, aga	أَغَا / أَقَا	1. Osmanlı Devleti'nde bazı kuruluşların başında bulunanlara verilen resmî san. 2. Koca. 3. Ağabey.

3	Anbarcı / Ambarcı	عَنْبَرَجِي	Mahsul, eşyâ ve malzemenin depo edilmesi, korunması ve dağıtımı ile görevli memur, ambar memuru.
4	Arabacı	عَرَبَجِي	1. At arabası süren kimse. 2. kabasaba.
5	Arzuhalci	عَرَضَالَجِي	Para karşılığında dilekçe, mektup vb. yazan kimse.
6	Astarcı	أَسْتَرَجِي	1. Lostra salonunda çalışan kimse. 2. Araba koltukları tamircisi. 3. Eski mobilya tamircisi.
7	Aşçı	عَشِّي	Yemek pişirmeyi meslek edinmiş olan, konaklarda ve evlerde yemek pişirmekle görevli kimse.
8	ateşci	عَطَشَجِي / آتَشَجِي	Fabrika, vapur, lokomotif vb. ateşle işleyen yerlerde ocaklara kömür atıp ateşin sürekli yanmasını sağlayan kimse, İtfaiyeci;
9	Bahçıvan	بَحْشَوَان	Mesleği bahçeye bakmak, çiçek, meyve veya sebze yetiştirmek olan kimse, bağban.

10	Bahçivancı	بَحْشَوَانْجِي	Mesleği bahçeye bakmak, çiçek, meyve veya sebze yetiştirmek olan kimse, bağban.
11	Baltacı	بَلْطَچِي	1. Önceleri sefer sırasında çalılık ve ormanlık yerleri temizlemek, yol açmak, çadırları kurup kaldırmak, yükleri bindirip indirmekle, sonraları kızlar ağasına bağlı olarak sarayı korumak ve sarayın dış hizmetlerini yapmakla görevli kimse. 2. Baltalı. 3. Öncü; emir eri; kavas. 4. kabadayı.
12	Banker	بَنْكِير	Varlıklı, zengin adam.
13	Baramilci	بَرَامِيلْچِي	Fıçı yapımcısı.
14	Baş	بَاش	Ustabaşı.
15	Başağa	بَاش آغا	Haremağası.
16	Başçavuş	بَاش شَاوِيْش	Assubay sınıfında üst çavuşla kıdemli başçavuş arasındaki asker.
17	Başkatip	بَاشْكَاتِيب / بَاشْكَاتِيب	Bir dâirede görevli olan kâtiplerin başı, başyazman.
18	Başmuhdır	بَاش مُخْصِر	İcra memuru.

19	Başmüfettiş	بَاش مُفْتَش	En yüksek rütbeli müfettiş.
20	Başmüftü	بَاش مُفْتِي	
21	Başmühendis	بَاش مُهَنْدِس / بَشْمُهَنْدِس	Aynı iş yerinde çalışan mühendislerin başı durumunda olan kimse, sermühendis.
22	Başmütercim	بَاش مِترِجِم	Çevirmenlerin başı.
23	Başreis	بَاش رَيْس	
24	Baştahta	بَاش تَحْتَة	Çekme gözlü konsol, çamaşır dolabı.
25	Batahçı	بَطْحَجِي	Çete reisi; kabadayı.
26	Bey	بَاي / بَك / بِيك / بِيه / بَكْوِيَة / بِيهْوِيَة / بِيهْوَا تِي	Erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü.
27	Bostancı	بُستَانْجِي	Osmanlılarda sarayın korunmasına ve şehrin güvenliğine bakmakla görevli olan erlerden her biri.
28	Boyacı	بُهَيْجِي / بُوَيَاجِي	1. Boya satan kimse. 2. Boyama işini, boyacılığı meslek edinen kimse. 3. Boya satılan dükkân.
29	Cilacı	جِلَاجِي	Cilâ yapan, cilâ sürerek eşyâyı parlatan kimse.

30	Çamaşırcı	شَماشِرْچِي	Para ile başkalarının çamaşırını yıkayan kimse.
31	Çelebi	شَلْبِي	1. Eskiden efendi, ağa, bey yerine kullanılan unvan [Hıristiyanlar için de kullanılmıştır].2. Okumuş yazmış, ilmi ve irfânıyla tanınmış kimselere verilen unvan.
32	Çeşnici	شِشْنِچِي	Eskiden saray ve konaklarda yemeklerden sorumlu olan çeşnicilerin âmiri, çeşnigirbaşı.
33	Çeşnigir / Çeşnici	چَاشْنِگِير	Eskiden saray ve konaklarda mutfak işlerinden sorumlu olan ve yemeklerin tadını kontrol etmekle görevli bulunan kimse, çeşnigir.
34	Çizmeçi / Ayakkabıcı	چِرْمَاتِي / چِرْمَچِي	Çizme yapan veya satan kimse.
35	Çorapçı, Çorap Yapıcısı / Üreticisi	چُورَبْچِي	Çorap yapan veya satan kimse.

36	Çorbacı	شوربَجي	<p>1. Gayrimüslimlerin ileri gelenlerine, patronlarına, özellikle Rum zenginlerine verilen unvan.</p> <p>2. Eskiden ticâret gemileri tayfalarının gemi sâhibine verdikleri isim. 3. İleri gelen esnaf ve işveren için “patron” anlamında kullanılır. 4. Yeniçeri teşkilâtında ve acemi ocağında bölüklerin bütün işlerinden sorumlu olan bölük kumandanlarına verilen isim. 5. Şan ve şeref için ocağa kaydedilen taşra esnafına verilen unvan.</p>
37	Dadı	دَادَة	Çocuk bakımı ile görevlendirilen kadın.
38	Decayıcı	دَجَائِجِي	Kümes hayvanları satan.
39	Deveci	دَوَجِي	<p>1. Deve sürücüsü, deve kervanını güden kimse, sarvan. 2. <i>târih</i>. Yeniçeri ocağında develerle ilgilenen ortalara ve bu ortalara mensup olanlara verilen isim.</p>

40	Dükkancı	دُكَّانِجِي	Dükkân işleten kimse.
41	Dümenci	دُومَانِجِي	Gemiye yöneten kişi.
42	Eczacı	أَجْرَجِي / إِجْرَاجِي	Eczacılık mesleğini yapan kişi.
43	Eczaneci	أَجْرَاحَانِجِي	Doktorların yazdıkları ilâçları hazırlayan veya hazır ilâç satan, eczâcılık fakültesinden mezun kimse.
44	Efendi	أَفَنْدِي	1. Sâhip durumunda olan, buyruğu geçen, hükmünü yürüten, kendisine uyulan kimse, sâhip.2. Erkek isimlerinden sonra bey yerine kullanılan unvan. 3. Avrupaî kültüre sahip olan.
45	Faizci	فَايِظِجِي	Yüksek faizle borç veren.
46	Fitneci	فِتْنِجِي	Ortalığı karıştıran, fitne çıkararak, ara bozucu kimse, karıştırıcı, fesatçı, müfsit.
47	Fütüvvetli	فُتُؤَلِّي	1. Fütüvvet sâhibi, yiğit, cömert, mert. 2. yüzbaşı lakabı.
48	Gazeteci	جُرْنَالِجِي	Çalıştığı gazete için haber toplayan, yazı yazan, gazetenin hazırlanmasında hizmet eden, bu işi meslek edinmiş kimse.

49	Gümrükçü	جُمْرُكْشِي	1. Gümrükte görevli kimse. 2. Başkalarına âit eşyâları bir ücret karşılığı gümrükten çıkarmayı iş edinen komisyoncu, gümrük komisyoncusu.
50	Hamamcı	حَمَامَجِي	Hamam işleten kimse.
51	Hamurcu	حَمُورْجِي	Alkollü içki satıcısı.
52	Hancı	حَانَجِي	Konaklama yeri sahibi, günümüzde daha çok özel isim olarak kullanılmaktadır.
53	Hanım	هَانِم	1. Kız ve kadınlara verilen unvan, bayan 2. Kadın, eş. 3. Toplumsal durumu, varlığı iyi olan, hizmetinde bulunulan kadın.
54	Harmancı	حَرْمَنْجِي	Harman işi ile uğraşan (kimse).
55	Harmancı	حَرْمَنْجِي	Harman işi ile uğraşan (kimse).
56	Hatun	حَاتُون	1. Kadın. 2. “Hanım” anlamında özellikle saygı ifâdesi olarak kadın isimlerinin sonuna getirilir. 3. <i>halk ağzı</i> . Eş, karı, zevce.
57	Havace	حَوَاجَة	1. Yabancı; avrupalı. 2. Tacir. 3. Usta, uzman.

58	Hazinedar/ Haznedar	خَازِنُ دَارٍ / خَزِينُ دَارٍ	1. Veznedar. 2. maliye bakanı. 3. Fâtumî dönemi Kahire semtlerinden birinin adı.
59	Hazretleri	حَضْرَتْلَرِي	Saygı ifadesi.
60	Hekimbaşı	حَكِيمْبَاشِي / حَكِيم بَاشِي	Başhekim.
61	Helvacı	حَلْوَاچِي	Tatlıcı.
62	Hidiv	خِديوي	Osmanlı Devleti'nde Kavalalı Mehmet Ali Paşa'dan sonra Mısır valilerine verilen unvan.
63	Hoca	حُوجَة	Öğretmen, profesör.
64	Hurdacı	حُرْدَوَاتِي / حُرْدَاچِي	Kilo ile hurda alan ve satan kimse.
65	İşaretçi	إِشَارَتچِي	İşâret vermekle görevli kimse.
66	Kadın	قَادِن	Erişkin duruma gelmiş dişi insan.
67	Kahraman	قَهْرَمَان	1. Savaşta yiğitlik ve cesâret göstererek korkusuzca dövüşen kimse, yiğit, bahâdır.2. Mukaddes bildiği şey uğruna büyük fedakârlıklara katlanan, gayretli, gözü pek ve cesur kimse.

68	Kahveci	قهوجي	<p>1. Çekilmiş veya çekirdek kahve satan kimse. 2. Kahve işleten veya kahve pişirip satan kimse. 3. Eskiden konaklarda kahve pişirip misâfirlere ikram etmekle görevli kimse.</p>
69	Kâhya	كحّية	<p>1. Büyük bir konak veya çiftliğin çeşitli işlerini çekip çeviren kimse.2. Loncalarda sanat ve ticâret erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf tarafından seçilip kadılıkça tasdik edilen veya doğrudan doğruya hükûmetçe tâyin edilen, esnafla hükûmet arasında aracı durumunda olan resmî memur, kethüdâ.3. Hamallık, sürücülük, nakliyecilik, arabacılık vb. işlerde çalışanların gidiş geliş sıralarını ayarlayan, müşteri bulmalarını sağlayan kimse, değnekçi.4. Motorlu taşıtlara park yeri bulan ve karşılığında para alan kimse.</p>

70	Kalfa	قَالْفَاة	<p>1. Bir zanâatta derecesi çırakla usta arasında olan kimse.2. Bir binânın yapılmasında uygulama bakımından mîmâra yardımcı olan kimse, mîmar yardımcısı.3. Evlerde kıdemli ve yaşlı hizmetkârlar için kullanılan unvan. 4. Eskiden saray ve konaklarda halayıkların başı durumunda olan kadın.5. Eskiden mahalle mekteplerinde çocukları evlerinden mektebe götürüp getiren ve ilk bilgileri vermekte hocaya yardımcı olan kimse, halîfe.</p> <p>6. Bir kalemde kıdemli kâtip.</p>
71	Kamçıcı	قَمَشَجِي	Arabacı.
72	Kandilci	قَنْدِيلَجِي	Lamba temizliğiyle görevli kişi.
73	Kanuncu	قَانُونَجِي	Kanun çalan.
74	Karakuş	أَرَعُوش قَرَأُوش	<p>1. Fatimî idarecilerinden zalimliğiyle meşhur birisinin lakabı. 2. Diktatörlük, despotizm.</p>
75	Karavanacı	قَرَوَانَجِي	Karavana taşıyan kimse.

76	Katarcı	قَطْرَجِي	Vagonları bağlamakla görevli kişi.
77	Kazancı	قَزَانَجِي	1. Kazan yapan, tâmir eden veya satan kimse. 2. Kazanı ateşleyen kimse.
78	Kebabçı	كَبَابَجِي	1. Kebab yapıp satan aşçı. 2. teşmil. Kebab yenen aşçı dükkânı, kebab lokantası.
79	Kemancı	كَمَانَجِي	Keman çalan.
80	Kilerci	كِرَارَجِي	Saray veya konaklarda kilerden sorumlu kimse.
81	Koçağası	قُوشِ اَعَاسِي	Posta arabacısı.
82	Komisyoncu	قُومِسِيُونَجِي	Ticârî işlerde belli bir ücret karşılığı aracılık yapan kimse.
83	Komisyoncu	قُومِسِيُونَجِي / قُومِسِيُونَجِي	Ticârî işlerde belli bir ücret karşılığı aracılık yapan kimse.
84	Komser	كُومِسَارِي / كُومِسَرِي	Metro ya da tramvaydaki hükûmet sivil memuru.
85	Korsan	قُرْصَان	1. Gemilere saldıran deniz haydudu, deniz hırsızı. 2. İzinsiz olarak çoğaltılan (kitap, kaset vb.). 3. Bir hakkı izinsiz olarak kullanan.
86	Köhneci	كُوهْنَجِي	Eski elbise satıcısı.

87	Kumaracı	قَمَارَجِي	Kumara çok düşkün kimse, kumarbaz.
88	Kumaşçı	قَمَاشَجِي	1. Kumaş satan kimse. 2. <i>teşmil</i> . Kumaş satılan dükkân.
89	Kumsancı	قَمَصَانَجِي	Elbiseci; gömlekçi.
90	Kunduracı	كُنْدُرَجِي	Kundura yapan ve satan kimse, ayakkabıcı.
91	Kütüpçü	كُتُبَجِي	Kitap satıcısı.
92	Lokantacı	لُوكَنْدَجِي	Otelci-restorancı.
93	Mabeyinci	مَابِيئِنَجِي	Pâdişah irâdesini gereken yerlere iletmek, resmî veya özel işleri olanlarla konuşup isteklerini pâdişâha arzetmek ve pâdişâhın dışarı ile ilişkilerini sağlamakla görevli saray memuru.
94	Macuncu	مَعْجُونَجِي	Çocuklar için mâcun yapan ve satan kimse.
95	Mahzenci	مَخْرَزَجِي	Ambar memuru.
96	Makasdar	مَقْصَدَار	Terzi.
97	Makinacı	مَكْنَجِي	1. Makine bakımı ve tâmiriyle uğraşan kimse. 2. Konfeksiyon atölyesi vb. dikiş dikilen yerlerde makinede çalışan kimse.

98	Matbaacı	مَطْبَعِي	Basımcı, basımevi sahibi.
99	Mavnacı	مَاعُونَجِي	Geçimini mavna işleterek sağlayan, mavna ile yük taşıyan kimse.
100	Mektepci	مَكْتَبِي	Kitapçı.
101	Mekveci	مَكْوَجِي	Ütücü.
102	Miftahcı	مِفْتَاحِي	Demiryolunda makasçı.
103	Mihvalcı	مِحْوَالِي	Makasçı.
104	Muhasebeci	مُحَاسِبِي	Devlet dâirelerinde yâhut ticârî kuruluş, ortaklık vb. yerlerde hesap ve muhâsebe işlerini yürütmekle görevli kimse, muhâsip, sayman.
105	Oymacı	أَوِيْمَجِي	Oyma işleri yapan kimse.
106	Paşa	بَاشَا	1. Yüksek rütbe. 2. polismemuru. 3. varlıklı kimse. 4. Sayılan ve sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü.
107	Pehlivan	بَهْلَوَان	1. Güreş yapan kimse, güreşçi. 2. <i>i. ve sıf.</i> İri yapılı, kuvvetli kimse, yiğit, cesur, kahraman.
108	Perçinci	بُرْشَامَجِي	Perçinleme işini yapan.

109	Pervazcı	بِرَاوِيزْجِي	Çerçeve yapan kimse; resimlere, tablolara çerçeve takma işiyle uğraşan kimse.
110	Polis	بُولِيس	Şehirde kamu düzenini, huzur ve güvenliği sağlayan kuruluş, kolluk, zabıta; bu kuruluşta yer alan görevli, kollukçu.
111	Postacı	بُسْطَاجِي / بُوسْطَاجِي	Mektup, gazete, havale, paket vb.ni gönderilen yere ulaştıran posta idaresi görevlisi.
112	Sabuncu	صَابُونْجِي	Sabun yapan veya sabun satan kimse.
113	Saksonya	سَسُونِيَا / سَاكْسُونِيَا	1. Saksonya satan kimse. 2. Saksonya bölgesinden satan. 3. İyi nitelikli tabak veya kap.
114	Sarmac	صَرْمَاتِي	Ayakkabıcı.
115	Sedefçi	صَدْفَاجِي	Sedef işleyen, sedef kakmalı eşyâlar yapan kimse.
116	Semâhatli	سَمَاحَتْلُو	Osmanlı Devleti'nde şeyhülislâm ve kazaskerler için kullanılan unvan sözü.
117	Simsar	سِمْسَار	Komisyoner.

118	Sofracı	سُفْرَجِي	Garson.
119	Sohbetçi	صَهْبَجِي	
120	Şerbetli	شَرْبَتِي	Şerbet satıcısı.
121	Tahlisi	تَخْلِصِي	Gümrük komisyoncusu.
122	Tahrirci	تَحْرِيرِي	Profesyonel olarak mektup, yazı vs. yazan kişi.
123	Tahsilci	تَحْصِيلِي	Borçları toplayan kişi.
124	Tahsildar	تَحْصِيلِدَار	Borçları toplayan kişi.
125	Taksici	تَكْسِي	Taksi çalıştıran kimse.
126	Talimci	تَعْلِيمِي	Öğretmen; binicilik, vb. hocası.
127	Tavlacı	طَاوَلَجِي	Tavla oyununa düşkün kimse.
128	Televizyoncu	تَلْفَرِيُونَجِي	Televizyon tamircisi.
129	Telgrafçı	تَلْغَرَاْفِي	Telgraf gönderen görevli.
130	Tenekeci	تَنْكَشِي	Tenekeden çeşitli şeyler yapan, onaran veya satan kimse.
131	Terzi	تَرْزِي	1. Giysi biçip diken kimse, dikişçi. 2. Giysi dikilen yer, terzihane.
132	Teşrifatçı	تَشْرِيفَاتِي	Resmî günlerde teşrifâtı uygulamakla görevli kimse.

133	Tezkereci	تَذَكَّرَجِي	Gişede bilet satan görevli.
134	Tımarcı	تَمَرَجِي	Hastabakıcı.
135	Tiyatrocu	تِيَا تَرَجِي	Tiyatro oyuncusu.
136	Tömbekici	تُمْبَكْشِي / تُنْبَاكْشِي	Tütün üreten, alıp satan.
137	Trompetçi	تُرْمَيْطْشِي / تُرْمَيْطْجِي / طُرْمَيْطْجِي	Trompet çalan kimse.
138	Tulumbacı	طُلْمَبَجِي	1. Tulumba yapan, satan veya onaran kimse. 2. İtfaiye görevlisi. 3. Külhanbeyi.
139	Turşucu	طُرْشَجِي	Turşu yapan ya da satan kimse.
140	Tühfçü	تُحْفَجِي	Afyon satan.
141	Tütüncü	تُتُنْجِي / تُوْتُنْجِي	Tütün yetiştiren veya satan kimse.
142	Usta	أُسْتَا / أُسْطَى / أُوسْطَى	1. Bir zanaatı gerektiği gibi öğrenmiş olup kendi başına yapabilen kimse. 2. Sanat veya zanaat öğreten kimse. 3. Taksi şoförü.
143	Ustunç	أُسْتُنْج / أُصْطُنْج	1. Kutu içinde taşınabilen cerrah âletleri takımı. 2. Teknik ressam. 2. Tasarımcı.

144	Üstad	أُسْتَاذ	1. Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukûfu bulunan kimse. 2. Hoca, öğretmen.
145	Valfçı	بَلْفِجِي	Valf satan kimse.
146	Vernikçi	وَرْنِشْجِي	Vernik süren kimse.
147	Yazırcı	يَازِرْجِي	Astrolog.
148	Yelkenci	يَلْكَنْجِي	1. Yelken diken kimse. 2. Yelkenleri açmak, toplamak gibi işlerle görevli olan gemici.
149	Zabit	ظَابِط	Subay, polis.

23. ÜNLEM

1	Aferin	عَفَارِم	Beğenme, takdir, teşvik duygularını anlatmak için kullanılır; yaşa, var ol, bravo!
2	Aman	أَمَان	1. Usanç, bıkkınlık ve öfke. 2. Şaşma.
3	Bes / Pes	بَسْ	Yeter, yetişir, elverir, kâfi.
4	Bravo	بِرَافُو	Aferin.

5	Dâdî	دادي	1. Çocuk. 2. Babaya hitap sözü.
6	Destur	دَسْتُور	1. İzin, ruhsat, müsâade. 2. “Müsâade edin, çekilin, izin verin geçelim (girelim)” anlamında kullanılır ve genellikle ikinci hece uzun okunur.
7	Efendim	أَفْنَدِم	1. Affedersiniz, izninizle. 2. Saygı, nezâket ve sevgi ifâdesi. 3. Hayret etme, donakalma.
8	Yallah	يَلَّا	Haydi, kalk, kalk git, gidelim.
9	Zinhar	زِنْهَار	Sakın, aman, asla.

24. YEME/İÇME/GIDA

1	Baba Gannuş	بَابَا غَنَّوْج	Tahinli patlıcan salatası.
2	Baharat	بَهَارَات	Baharlar, karabiber, tarçın, karanfil, zencefil gibi yemeklerde kokuları ve tatları için kullanılan maddeler.
3	Baklava	بَقْلَاوَة	Çok ince yufkadan yapılarak arasına kaymak, fıstık, ceviz, badem vb. konulup pişirilen ve üzerine şeker şerbeti dökülen bir tatlı türü.

4	Bira	بيرة	Arpa ile şerbetçi otunun mayalandırılmasıyla yapılan bir içki, arpa suyu.
5	Borânî	بوراني	Yoğurtla yenen pirinçli ıspanak veya buna benzer sebze yemeği.
6	Boza	بوظة	1. Arpa, darı, mısır, buğday vb. tahılların hamurunun ekşitilmesiyle yapılan koyuca, tatlı veya mayhoş içecek. 2. Bira.
7	Börek	بوريك	Hamur veya yufkanın içine kıyma, et, peynir, tavuk gibi çeşitli şeyler konulup tava, saç yâhut fırında pişirilerek yapılan yemek.
8	Burgul / Bulgur	برغل	Buğdayın kaynatılıp kurutulduktan ve kabuğu çıkarıldıktan sonra dövülerek kırılmış olan şekli.
9	Çay	شاي	1. Çaygillerden, nemli iklimlerde yetişen bir ağaççık. 2. Bu yaprağın demlenmesiyle elde edilen güzel kokulu ve sarımtırak kırmızı renkli içecek. 3. Bu ağaççığın özel işlemlerle kurutulan yaprağı.

10	Çeşni	شِسْنَة	(Yiyecek için) Tat, tatlılık, lezzet.
11	Çevirme	شَاوْرْمَة	Kuzu, oğlak vb. hayvanların şişte, kor üzerinde çevrilerek pişirilmiş, döner.
12	Çevirme	شَوْرْمَة / شَاوْرْمَة	Kuzu, ceylân vb. hayvanları bütün olarak şişe geçirip ateş üzerinde çevire çevire kızartmak sûretiyle yapılan kebab.
13	Çilek	شَلِيك	1. Gülgillerden, beyaz çiçekli, yabânî olarak üreyen veya aynı adı taşıyan yemişi için özellikle yetiştirilen, sürüngen, çok yıllık otsu bitki. 2. Bu bitkinin kırmızı veya pembe, etli, güzel kokulu, lezzetli, çiğ veya reçel yapılarak yenen meyvesi.
14	Çiriş	شِرِش	Çiriş otu kökünün öğütülmesi sonucu elde edilen bir tozla yapılan yapıştırıcı mâcun, bir nevi tutkal.
15	Çorba	شُرْبَة / شَوْرْبَة	Sebze, tahıl, et vb. ile hazırlanan sıcak, sulu içecek.

16	Çörek	شُرِيك	Az yağlı, bazen şekerli ve yumurtalı, gevrekçe bir hamur işi.
17	Dolma	ذُلْمَة / ضُلْمَة	Tavuk, kuzu gibi hayvanların veya biber, domates vb. sebzelerin içine pirinç ve başka şeyler doldurularak pişirilen yemek.
18	Dolma	ذُولْمَة / ضُولْمَة	Patlıcan, biber, kabak vb. sebzelerin, midye, tavuk, kuzu gibi hayvanların içinin pirinç, fıstık, üzüm, baharat veya pirinç ve kıyma ile doldurularak pişirilmesi sûretiyle yapılan yemek.
19	Dondurma	دَنْدُورْمَة / دَنْدُورْمَة	Şekerli sütün veya meyve sularının dondurulmasıyla hazırlanan soğuk yiyecek.
20	Fasulye	فَاصُولِيَا	1. Fasulyegillerden, barbunya, çalı, ayşekadın, horoz vb. türleri bulunan bitki. 2. Bu bitkinin sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumları.
21	Felemenk	فَلَمَنْك	Hollanda peyniri.

22	Fıstık	فُزْدَاءُ / فُزْدُق	<p>1. Çamgillerden, çam fıstığı, Antep fıstığı ve yer fıstığı yemişlerini veren ağaçların ortak adı.</p> <p>2. Bu yemişlerin çeşitli cinslerine verilen isim.</p>
23	Gazoz	كَارُوزَة / چَرُوز / أَرُوزَة	Meyve esansı, şeker ve karbon asidi ile yapılan, basınçlı hava ile şişelere doldurularak hazırlanan içecek.
24	Güllaç	جُلَّاش / جُولَّاش / فُلَّاش	<p>1. Nişastadan yapılan, çok ince kuru yufka. 2. Bu yufkadan hazırlanan tatlı. 3. Kolayca yutulamayan, tadı hoş olmayan toz durumundaki bazı ilaçların içine konuldukları, nişastadan küçük kap.</p>
25	Havyar	كَافِيَار	Mersin balıklarının, besin değeri çok yüksek ve alındığı balığın cinsine göre rengi kırmızı veya siyah olan terbiye edilmiş yumurtası.
26	Hoşaf	حُشَاف	Bütün veya dilimler hâlindeki kuru meyvenin şekerli suyla kaynatılmasıyla yapılan bir tatlı türü.

27	Kahve	قَهْوَة	1. Kök boyasıgillerden bir sıcak iklim ağacı. 2. Bu ağacın meyvesinin aynı isimdeki çekirdeği. 3. Bu çekirdeklerin kavrulup öğütülmesi veya dövülmesiyle elde edilen toz hâlindeki madde. 4. Bu maddeden sıcak suda pişirilen içecek.
28	Kavun	قَاوُونُ / قَاوُونَة	1. Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, iri meyveli bir bitki.2. Bu bitkinin genellikle güzel kokulu, sulu ve etli meyvesi, şammama.
29	Kavurma	أَوْرَمَة / قَوْرَمَة / قَاوْرَمَة / قَاوْرَمَة	Kendi yağıyla pişirilip kavrulduktan sonra yenen veya dondurulup saklanan et.
30	Kaymak	قَيْمَق	Sütün, hafif ateşte karıştırıla karıştırıla pişirilmesi ve çok hafif ateşte bekletilmesi sonunda elde edilen koyu ve yağlı öz kısmı.
31	Keşkek	كَشِك	Et ve buğdayın hamur hâline gelinceye kadar dövülmesi sûretiyle yapılan meşhur yemek

32	Kızılcık	قَرَلَجَق	1. Kızılcıkgillerden, boyu 5 metreyi bulan, türüne göre sarı veya beyaz çiçekli, odunu sert ve dayanıklı, iri gövdeli ağaç. 2. Bu ağacın güz mevsiminde olgunlaşan, tek çekirdekli, zeytin büyüklüğünde, kırmızı, buruk tatlı, reçel, şurup veya şerbet yapılan meyvesi.
33	Kiraz	كِرِيْز	1. Gülgillerden, ılıman iklimlerde yetişen bir meyve ağacı.2. Bu ağacın kırmızı veya beyaz renkte, etli, sulu, tek çekirdekli meyvesi.
34	Konyak	كُونِيَاك	İspirto derecesi yüksek, özel kokulu, kiremit renginde bir içki türü, konyak.
35	Köfte	كُفْتَة	Genellikle çekilmiş etten, bazen de tavuk, balık veya patatesten yapılan, türlü biçimlerde pişirilen yemek.
36	Kunduz	كُنْدُوْز	Sığır eti.
37	Kunduz	كُنْدُوْز	Sığır eti.

38	Kurabiye	عُرْبِيَّة / كُرَابِيَّة	Un, yağ, şeker, fıstık, bâdem, ceviz vb. ile çeşitli şekillerde yapılan küçük çörek.
39	Kuzu	أوزى / فُوزِي	Kuzu etiyle pişirilmiş bir yiyecek.
40	Külbastı	كُلبَسْطَة / كُلبَسْطِي / كُلبَصْدِي كُؤلبَسْطِي / كُؤلبَصْدِي	Közde veya ızgarada pişirilen kemiksiz et.
41	Künefe	كُنَافَة	Sıcak yenen peynirli veya kaymaklı bir tel kadayıf çeşidi.
42	Lakerda	لَاكِرْدَة	Palamut ve özellikle altıparmak, torik vb. balıkların kalın dilimler hâlinde kesilerek yapılmış salamurası.
43	Lapa	لَابَة / لَبْخَة	Pirinç, bulgur vb. nişastalı tanelerin su ile kaynatılarak bulamaç hâline getirilmiş şekli.
44	Leblebi	لَبْلَاب	Eğlencelik olarak yenen kavrulmuş nohut.
45	Limonata	لَيْمُونَاتَا	Su, şeker ve limon suyundan yapılan şerbet.
46	Lokanta	لُوكَنْدَة	Otel-restoran.

47	Meze	مَازَة / مَرَّة	İçki içilirken yenilen yiyecek.
48	Munbar	مُنْبَار / مُنْبَار / بُمْبَار	Bağırsağa ciğer, kıyma, pirinç veya bulgur doldurularak yapılan yemek.
49	Nargile	نَرْجِيل / نَرْجِيلَة	Tömbeki denilen bir cins tütünün dumanının sudan geçirilerek içilmesini sağlayan araç.
50	Paluze	بَالُوْظَة	Paluze tatlısı; sütlü pelte.
51	Pasta	بَسْطَة	İçine katılmış türlü maddelerle özel bir tat verilmiş, fırında veya başka bir yolla pişirilerek hazırlanmış bir tür hamur tatlısı.
52	Pastırma	بَسْطِرْمَة / بَسْطِرْمَة / بَاَصْدُرْمَة	Tuz, çemen, kırmızıbiber karışımının et üzerine sürülerek güneşte veya iste kurutulması yoluyla yapılan yiyecek.
53	Patates	بَطَاطِس	1. Patlıcangillerden, yaprakları ve sürgünleri acı bir bitki.2. Bu bitkinin toprak altında oluşan, nişastası çok, yenebilen yumruları.
54	Pekmez	بِكْمِيز / بَكْمِيز	Üzüm, dut vb. meyvelerin koyuca bir kıvâma gelinceye kadar kaynatılmasından elde edilen tatlı SIVI.

55	Peksimet	بُقْسُمَات	Piřirildikten sonra dilimler hâlinde kesilerek ısı ile kurutulmuş, uzun süre dayanabilen ekmek.
56	Pilaki	بِلَاكِي	İçine sarmısak, soğan, havuç ve maydanoz katılarak pişirilmiş zeytin yağlı yemek.
57	Poğaç	بُعَاشَة / بُوْعَاشَة / بُوْعَتَشَة / بُوْعَاچَه / بُوْعَاچَه	İçine peynir, kıyma vb. konarak hazırlanan bir tür tuzlu çörek.
58	Portakal	بُرْتُقَال / بُرْتُقَان	Turunçgillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, yaprakları sert bir meyve ağacı.
59	Revani	رَوَانِي / رَوَانَة	Yumurta, şeker, irmik ve unla yapılan bir tatlı.
60	Salata	سَلَطَة	Genellikle bazı çiğ ot ve sebzelerle yapılan, yağ, limon vb. maddeler konulan, yemeklerle birlikte yenen yiyecek.
61	Sofra	سُفْرَة	Üzerine yiyecekler, içecekler, tabak, kaşık, çatal vb. konularak çevresine oturulup yemek yenilecek şekilde düzenlenmiş

			masa, sini, yaygı vb.
62	Sucuk	سُجُوق	Şişirilip kurutulmuş bağırsak içine baharlı et kıyması doldurularak yapılan bir yiyecek türü.
63	Sübye	سُوبِيَّة	Badem içi, ezilmiş sarımsak, kavun çekirdeği vb.nden yapılan boza koyuluğunda sıvı.
64	Şekerleme	شَكْلَمَة	Toz şekerin içine meyve özleri konduktan sonra kaynatılmasıyla yapılan her türlü şeker.
65	Şerbet	شَرَبَات	1. Meyve özü, su ve şekerle yapılan tatlı içecek. 2. Kadın adı.
66	Şıra	شِيرَة	1. Henüz mayalanmamış, şarap haline gelmemiş üzüm suyu. 2. Bâzı meyvelerin suyu ve usâresi. 3. <i>argo</i> . Süzme afyon, haşhaş.
67	Şiş	شِيش	Çubuğa veya şişe geçirilerek pişirilmiş olan et.
68	Şiş kebab	شِيش كَبَاب	
69	Şiş tavuk	شِيش طَاوُوق	
70	Şişbörek	شِيشْبِرَك	

71	Tath	تَطْيِي / طَطْيِي	Şeker tadında olan, içinde şeker bulunan, tadı hoş olan, ağıza hoş gelen.
72	Turşu	طُرْشِي / طُورْشِي	Tuzlu suda, sirkede bırakılarak özel bir kıvama getirilmiş sebze.
73	Tuz	طُظ	1. Tuz. 2. Boş ver, önemli değil.
74	Türlü	تُرْلِي / تُورْلِي / طُورْلِي / طُولِي	Çeşitli sebzelerle pişirilen yemek.
75	Tütün	تُنُن	1. Patlıcangillerden, birleşiminde nikotin bulunan otsu bitki. 2. Bu bitkinin kıyılıp kurutulduktan sonra sigara veya puro şeklinde içilen yaprağı.
76	Vişne	وِشْنَة	1. Gülgiller familyasından, Türkiye'nin hemen her yerinde yetişebilen, kırmızımsı gövdeli, beyaz çiçekli, kenarları dişli yaprakları oval biçimli, kiraza benzer ağaç. 2. Bu ağacın mora çalan koyu kırmızı renkli, reçel, şurup, şerbet vb. yapılan ekşimsi meyvesi.
77	Yahni	يَحْنِي	Bol soğanla pişirilen et yemeği.

78	Yemek	يَمَك	Yenmek için pişirilmiş, hazırlanmış yiyecek, aş, taam.
79	Yemiş	يَامِيش	Kurutulmuş meyve ve fındık.
80	Yemiş	يَمِيش	1. Meyve. 2. Kuru meyve. 3. İncir.
81	Yoğurt	يُوفُورْت / يُوعُورْت	Maya katılarak koyulaştırılmış kıvamlı bir süt ürünü.
82	Yusuf Efendi	يُوسُفَانْدِي	Mandalina.
83	Zerde	زَرْدَة	Düğünlerde pilâvla berâber ikram edilmesi âdet hâline gelmiş olan, safranla koku ve renk verilmiş şekerli pirinç tatlısı.
84	Zülbiye / Zülûbiye	زُلَابِيَّة	Un, yoğurt, pekmez veya bal karıştırılarak yapılan bir çeşit tatlı.

25. YÖNETİM/SİYASET

1	Arzuhal	عَرْضَاَل	Dilekçe.
2	Âsitâne	أَسْتَانَة	Başşehir. Bu anlamda İstanbul için kullanılmıştır.
3	Atûfetlü	عُطُوفَتْلُو	Osmanlı Devleti'nde yazışmalarda askerî teşkilâtta birinci ferikler, mülkî teşkilâtta bâlâ rütbesi ricâli için kullanılan unvan sözü [<i>Utûfetlü</i> şeklinde de kullanılmıştır].
4	Bent	بَنْد	1. Bir yazının kendi içinde bir bütün teşkil eden parçası, paragraf. 2. Kanun maddesi.
5	Buyrultu / Buyuruldu	بُيُورُلْدِي	1. <i>târih</i> . Osmanlı Devleti'nde sadrâzam, vezir, beylerbeyi, kaptanpaşa gibi yüksek mevki sâhibi devlet adamlarının kendilerine arzedilen meseleler hakkında verdikleri yazılı emir. 2. Bir makam tarafından verilen yazılı emir, emirnâme. 3. Sultanın şeref lakabı vermesi.

6	Defterdar	دَفْتَرْدَار	<p>1. Bir ilin mâliye işlerine bakan sorumlu memur, Mâliye Bakanlığı'nın o ildeki en yüksek memuru.</p> <p>2. <i>târih</i>. Osmanlı Devleti'nde mâlî işlerin başında bulunan yüksek memur.</p>
7	Devletlü	دَوْلَتْلُو	Osmanlı Devleti'nde vezir, müşir gibi büyük rütbe sâhiplerine verilen unvan.
8	Divitdar / Devatdar	دَوَادَار	<p>1. Osmanlı Devleti'nde vezir dâirelerinde veya ileri gelenlerin yanında görev yapan kâtip, yazıcı.2. Memlûkler'de bir memûriyet unvânı.</p>
9	Elçi	إِلْجِي / أَلْجِي	<p>1. Bir devleti diğer bir devlet katında temsil eden kimse, sefir. 2. Belli bir husûsu konuşmak üzere bir taraf adına diğer tarafa gönderilen kimse, aracı.</p>
10	Fahâmetli / Fahâmetlü /	فَخَامَتْلُو	<p>1. Fahâmet sâhibi, ulu, yüce, kadri yüksek. 2. Osmanlı Devleti'nde sadrâzamlar, Mısır hidivleri,</p>

	Fehâmetlü		yabancı prensler ve eyâlet-i mümtâze beyleri için kullanılan unvan sözü [Sadrâzamlar ve Mısır hıdivleri hakkında <i>Fahâmetlü devletlü</i> şeklinde kullanılırdı].
11	Favdacı	فَوْضَجِي	Anarşist.
12	Faziletli / Fazîletlü	فَضِيلَتْلُو	1. Fazîlet sâhibi, erdemli, fâzıl. 2. Osmanlı yazı dilinde ilmiye sınıfından İstanbul ve Haremeyn pâyesini taşıyanlara verilen unvan.
13	Hamiyetli	حَمِيَّتْلُو	Osmanlı ordusunda teğmen ve ondan aşağı rütbedekilere, sivillerde hâmise rütbesini taşıyanlara verilen unvan.
14	Haremlık	حَرَمَلِك	Kadınların bulunduğu alan.
15	Haşmetli	حِشْمَتْلُو	Ecnebî hükümdarlar için kullanılan unvan sözü, haşmetmeap, majeste.
16	Hazinedar/ Haznedar	خَازِنْدَار / خَزِينْدَار	1. Veznedar. 2. maliye bakanı. 3. Fâtımî dönemi Kahire semtlerinden birinin adı.
17	Hazretleri	حَضْرَتْلَرِي	Saygı ifadesi.

18	Hümayun	هُمَائُونِي	1. Kutlu, mübârek, saâdetli.2. Pâdişâha, pâdişahlığa âit.
19	İhvancı	إِخْوَانَجِي	Müslüman Kardeşler Teşkilatı mensubu.
20	İkinci kalem	إِكْنَجِي قَلَم	Müdür vekili.
21	İzzetlü	عِزَّتْلُو	Osmanlılar'da miralay ve kaymakam (albay ve yarbay) rütbesinde olanlar ve ileri gelen eşraftan siviller için kullanılan unvan sözü.
22	Kalfa	قَالَفَة	1. Bir zanâatta derecesi çırakla usta arasında olan kimse.2. Bir binânın yapılmasında uygulama bakımından mîmâra yardımcı olan kimse, mîmar yardımcısı.3. Evlerde kıdemli ve yaşlı hizmetkârlar için kullanılan unvan. 4. Eskiden saray ve konaklarda halayıkların başı durumunda olan kadın.5. Eskiden mahalle mekteplerinde çocukları evlerinden mektebe götürüp getiren ve ilk bilgileri vermekte hocaya yardımcı olan kimse, halîfe. 6. Bir kalemde kıdemli kâtip.

23	Kanunnâm e	قَانُونِنَامَة	Kānunların toplandığı kitap, kānun kitabı.
24	Kapıkethü dası	قَبُولُ كَثُودَا	Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya.
25	Karakuş	أَرَعُوش قِرَاقُوش	1. Fatimî idarecilerinden zalimliğiyle meşhur birisinin lakabı. 2. Diktatörlük, despotizm.
26	Kaymaka m	قَائِم مَقَام	1. Bir ilçenin en büyük mülkî âmiri. 2. asker. Yarbay. 3. eski. Ve kil olarak birinin yerine geçen kimse.
27	Kolluk	قَلْقُ	Polis karakolu.
28	Mantikna me	مَنْطِقِنَامَة	1. Rapor. 2. İtiraf.
29	Mihmanda r	مِهْمِنْدَار	1. Değerli misâfirleri, resmî konukları ağırlamak, gezdirmek ve onlara kılavuzluk etmek gibi işlerle görevli olan kimse. 2. Misâfir kabul eden, konuk ağırlayan kimse.

30	Mühürdar	مِهْرْدَار	1. Osmanlı devlet teşkilâtında vezir, vâli vb. devlet büyüğünün mührünü taşımak ve o makamla ilgili evrâkı mühürlemekle görevli memur, maiyet memuru. 2. Bir zâtın mührünü taşıyan ve gerektiğinde kullanan kimse, özel kâtip.
31	Nizamname	نِظَامِنَامَةٌ	Tüzük.
32	Politika	بُولُوتِيكَةٌ	1. Devletin etkinliklerini amaç, yöntem ve içerik olarak düzenleme ve gerçekleştirme esaslarının bütünü, siyaset, siyasa. 2. Davranış biçimi, düşünce yapısı. 3. Bir hedefe varmak için karşısındakilerin duygularını okşama, zayıf noktalarından veya aralarındaki uyuşmazlıklardan yararlanma vb. yollarla işini yürütme.
33	Rifatlü	رِفَاتْلُو	Orduda binbaşı ya da sivil memurlarda üçüncü dereceden memur lakabı.

34	Saâdetlü	سَعَادَتْلُو	Osmanlılar'da mülkî âmirlerden ûlâ evveli ricâline, Rumeli beylerbeyi makâmında bulunanlara, ferik (general) ve miralay (albay) rütbesindeki askerlere verilen resmî unvan [Tanzîmat'tan önce Osmanlı pâdişahları için kullanılmıştır].
35	Savracı	تَوْرَجِي	İhtilalci.
36	Selamlık	سَلَامَلِك	1. Saray, köşk veya konaklarda erkeklere ayrılan bölüm, harem karşıtı. 2. Osmanlı padişahları cuma namazını kılmak için camiye giderken yapılan tören (tarih).
37	Sürgün etmek	سَرْجَن	Cezâ olarak bir yere sürmek, nefyetmek.
38	Şehbender / Şahbender	شَهْبَنْدَر	Osmanlı Devleti'nde ticârî işleri yönetmek, tüccarlar arasındaki ihtilâfları gidermekle görevli kimse.

39	Taht	تَخْت	1. Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.2. <i>teşmil</i> . Hükümdarlık makâmı, hükümdarlık.
40	Tuğra	طُرَّة / طُغْرَاء / طُغْرَاء / طُوغْرَا / تُغْرَى / طُغْرِي	Osmanlı pâdişahlarının resmî yazılarda ve paralarda imzâ yerine kullandıkları, özel bir şekli olan işâret.
41	Yasakçı	يَسَافِجِي	1. Elçi, konsolos vb.nin muhâfızı, kavas. 2. Bir devlet adamının önünden gidip ona yaklaşılmamasını önleyen görevli.3. Güvenliği sağlayan karakol yeniçerisi, kale kapısı muhâfızı.

26. ZARF

1	Belki	بَلْكَي	1. Olabilir ki, muhtemel olarak. 2. Olsa olsa, ya ya, ihtimal.
2	Bir de / Bir daha / Bir dahi	بِرْدُو / بَرَضُو	1. Fazladan. 2. yeniden, gene. 3. Olsa bile, olsa dahi, öyle olsa bile.
3	Dörtal	دُرْت نَعْل	1. Atın en hızlı koşusu. 2. <i>zf.</i> (At için) Bütün hızıyla koşarak.

4	Elbet / Helbet	هَلْبَت	Muhtemelen, ihtimal, olabilir, mümkün.
5	Temelli	تَمَلِّي	1. Geçici olmayan, sürekli, kalıcı, devamlı, daimî. 2. Sürekli olarak.

27. DİĞERLERİ

1	Adaş	الأَصِيْش / آدَاش	Arkadaş.
2	Avanta	أَوْنَطَة	1. Kandırmaca. 2. Hile, hilekârlık. 3. Yalancılık.
3	Baht	بَحْت	Şans.
4	Basma	بَصْمَة	Parmak izi.
5	Başka	بَشَقَة	Bilinenden gayri, diğer, sâir.
6	Bereket versin	بَرَكَاتٍ وَارْسَل	
7	Bilende	بِلَانَّة / بِيْلَنْدَة	
8	Buse	بُوسَة	Öpücük.
9	Caba	جَابَا	Hediye, ikram; parasız, bedava verilen şey.
10	Çiş	جِيص	1. İdrar, sidik. 2. Arkadan çıkan sesli gaz.

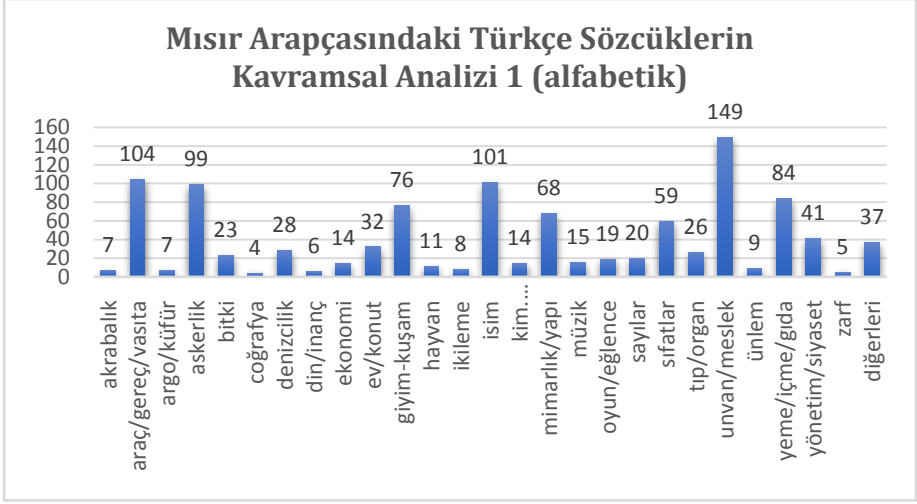
11	Dayan	ضَايِن	Dayanıklı olmak.
12	Dertleşmek	دَرْدَشَّة	Karşılıklı dertlerini anlatıp konuşmak.
13	Dibace	دِيبَاجَة	Ön söz, başlangıç, mukaddime.
14	Evet	أَيْوَة	1. Cevap olarak kullanılan tasdik sözü. 2. Bir söze cevap teşkil etmediği halde “doğru, tabiî, tabiatıyla” anlamında ifâdeye kuvvet katmak için kullanılır.
15	Falso	فَالْصُو	Sahte.
16	Hatır için	خَاطِرْتَشِن	Karşısındakini kırmamak için, gönlünü hoş etmek için.
17	Kargaşa	خَرْخَشَة	Kavga, münakaşa, husumet.
18	Kesim	كَسِم	Cüsse, boy bos, biçim, endam.
19	Keşide	كَشِيدَة	Arap harfli yazıda bazı harflerin baş tarafı yazıldıktan sonra süs için çekilen uzatma.
20	Kimdir?	كَيْمِدِر؟	
21	Kroki	كِرُوْكِي	Bir konu veya nesnenin başlıca özelliklerini yansıtacak biçimde hazırlanmış taslağı.

22	Meneviş	مَنْوِيْش	Bâzı eşyâlar üstünde görülen renk dalgalanmaları.
23	Mişvar	مِشْوَار	İş, uğraşı, meşguliyet; yorucu yolculuk.
24	Neyse	نَيْسَة	1. Önemi yok, uzatmaya değmez, olan oldu.2. Bereket versin ki, çok şükür.
25	Ninni	نِنَّة / نِنِّي	1. Çocukları uyuturken nağme ile söylenen kelime. 2. Çocuk uyutmak için söylenen ve içinde bu kelime bulunan türkü.
26	Polat	بُولَاد	1. Çelik. 2. Sert, katı.
27	Prestij	پِرَسْتِيْج	Saygınlık.
28	Şamata	شَمَطَة / شَمَاطَة	Gürültü, patırtı.
29	Şimdi	شِنْدِي	İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.
30	Tantana	طَنْطَنَة	Göz alıcı ve gösterişli olma, debdebe, şâşaa, görkem.
31	Taslak	طَسْلَا / طَسْلَق	1. Bir şeyi, bir sanat eserini, henüz kesin biçimini almamış olarak ana çizgileriyle belirten ön çalışma.2. Tertip, plan. 3. Kendini bahsedilen işin ehli göstermeye çalışan, –lik taslayan kimse; usta olmadığı hâlde kendini ustaymış gibi göstermeye çalışan kimse.

32	Toz	طُز	1. Çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak.2. Küçümseme ifadesi.
33	Tuz	طُظ	1. Tuz. 2. Boş ver, önemli değil.
34	Yağmur	يَعْمُور	Atmosferdeki su buharının yoğunlaşması sonucu yeryüzüne damlalar hâlinde düşen su.
35	Yazı	يَاظ	Madeni paranın bir yüzü.
36	Yoklama	يُوقَلَمَة	Belli bir toplulukta bulunması gereken kişilerin orada bulunup bulunmadığını belirlemek için yapılan sayım, kontrol.
37	Yoldaş	الأَصِيْبِش / يُونْدَاش	Yol arkadaşı;

SONUÇ

Belirleyebildiğimiz kadarıyla, Mısır Lehçesindeki Türkçe verintileri, yirmi yedi farklı alanda kategorize etmek mümkündür. Bu alanları ve sözcük sayılarını bir grafikte şöyle sıralayabiliriz:

Çalışmamızda tespit ettiğimiz kelimelerin önemli bir kısmı isimdir. Ayrıca “*ahlaksız, boş, bozuk, çok, eski, ihtiyar, iyi, örnek, yanlış, yavaş*” gibi sıfatlar, “*belki, bir daha, elbet, temelli*” gibi zarflar, “*aferin, aman, efendim, zinhar*” gibi ünlemler, “*allak bullak, beri-öte, süklüm püklüm, şöyle böyle, yavaş yavaş*” gibi kalıplar ve ikilemelerin de önemli oranda olduğu görülmektedir. Ayrıca “*Baba, bey*” gibi basit kelimelerin yanı sıra “*birinci, bozuk, döşek, gözlük, kazan, kışlak*” gibi türemiş kelimelerin ve “*başkatip, başmühendis, ara sıra, yeniçeri*” gibi pek çok birleşik kelimenin de Mısır Arapçasına geçmiş olduğu gözlenmektedir.

Ayrıca Türkçede meslek yapma eki olarak bilinen +cI/+cU, +çI/+çU ekinin bir gramer unsuru olarak Mısır Arapçasında yaygın olarak kullanıldığı da gözlemlenmiştir. “*Anbarcı, arabacı, aşçı, ateşçi, baltacı, başçavuş, başkatip, bostancı, çizmeci, gümrükçü, hamamcı, hurdacı, kahveci, kebabçı, sabuncu, tömbekici, yelkenci*” gibi kelimeler bu türün sıkça rastlanan örneklerdendir. İsimden isim yapma ekleri olan +sIz/+sUz, +IU/+lı ekleri de önemli ölçüde yer almıştır. “*Ahlaksız, edepsiz, hayırsız, terbiyesiz*” “*Bağdatlı, Kıbrıslı*” kelimeleri bu türün örnekleri arasındadır.

Çalışmamız esnasında Türkçe kökenli kelimelerin değişik oranlarda Arapçanın ses özelliklerine göre değişime uğradığı görülmüştür. Arapçada olmayan ç ve p seslerinin bir kısmı c/ş ve b şekline dönüşmüştür. “*çanta/şanta, çekici/şâkûş, çember/şember, çengel/şengel, çift/şift, çubuk/şubuk, çuval/şuval, fırça/furşa, paçavra/bişavra, çorap/şorab, çorba/şurba, çevirme/şaverma*” kelimeleri ç harfinin ş’ye dönüşümünün örnekleri arasındadır. P harfinin b’ye dönüşmesiyle ilgili olarak, “*hepsi/hebsi, kanepa/kenebe, papaz/bâbâz, topuz/tobuz, toprak/tobrak*” kelimeleri örnek olarak gösterilebilir.

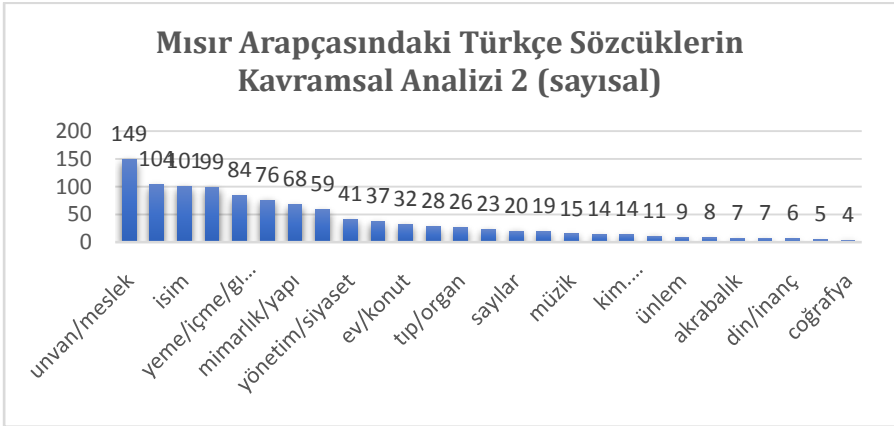
Dikkat çeken bir başka husus ise, Arapçada ه ile biten bazı kelimelerin, Osmanlı Türkçesinde ت ile kullanılmış olmasıdır. Mısır Arapçasında bu türden isimlere sıkça rastlanmaktadır. Örneğin Arapça بهجة kelimesi, Osmanlı Türkçesinde بهجت şeklinde kullanılmıştır. Bu türden adlardan bazıları şunlardır: *Behcet, Cevdet, Fikret, Hâlet, Heybet, Hikmet, Hidâyet, Himmat, İffet, İzzet, İsmet, İnâyet, Kudret,*

Mithat, Necdet, Nüzhet, Nusret, Nimet, Rafet, Safvet, Servet, Şevket, Ülfet.

Ayrıca “*bedr, kadr, zuhd*” gibi adlara *ç – î* eki getirilerek Osmanlı Türkçesinde özel adlar oluşturulmuştur. Arapçada olmayan “*Abdî, Adlî, Avnî, Azmî, Bedrî, Cûdî, Fahrî, Fazlî, Fahmî, Fathî, Favzî, Fayzî, Fikrî, Hakkî, Hamdî, Hayrî, Hilmî, Husnî, Kadrî, Lutfî, Macdî, Makkî, Nazmî, Nûrî, Ramzî, Rûhî, Ruşdî, Sabrî, Sayfî, Sırrî, Subhî, Şamsî, Şavkî, Şukrî, Ulvî, Vasfî, Vacdî, Vahbî, Zihnî, Zuhdî*” gibi adlara Osmanlı Türkçesinin etkisiyle Mısır Arapçasında da rastlanıldığı gözlemlenmiştir.

Adlarla ilgili olarak “*Antepli, Bağdatlı, Çorbacı, Çubukçu, Demirtaş, Haznedar, Hoş Âdem, Kıbrıslı, Lazoğlu, Pembe kadın, Silahtar, Alemdar, Üzümlük*” türünden aile isimlerinin ve yer adlarının da var olduğu görülmüştür.

Mısır Lehçesinde yer alan Türkçe kelimelerin anlam alanlarına yönelik gözlemlerimizi sunmadan önce, sayısal bir değerlendirme yapabilmek amacıyla aşağıdaki grafiğe yer vermek yararlı olacaktır.

Bu grafik, Mısır Arap kültürüyle Türk kültürü arasındaki ilişkilerin niteliğinin aydınlatılması bakımından önemli ipuçları vermektedir. Görüldüğü üzere, unvan ve meslek adları, kullanım sıklığı ve yaygınlık açısından ilk sırada yer almaktadır. Türkçeden yapılan alıntılarda “araç/gereç/vasıta isimleri, özel isimler ve askerlikle ilgili kelimeler, birkaç kelimele farklılıklarla ikinciliği paylaşmaktadırlar. Yeme/içme, giyim/kuşam ve yapılarla ilgili kelimeleri birtakım sıfatlarla idari ve siyasi içerikli sözcükler takip etmektedir.

Çeşitli unvanlarla başlayıp, askeri ve sivil bürokrasiye ait sözcüklerle devam eden liste, Osmanlı bürokrasi dilinin, imparatorluğun bütün köşelerine ulaşmış olduğunu gösterirken, Mısır sokakları adeta, çarşı pazarıyla, alet edevatıyla, yeme içmesiyle, giyim kuşamıyla Türk kültürüne ve zanaatkarlarına emanet edilmiş gibidir. Askeri-bürokratik terminolojinin yanı sıra bir zanaatkar dilinin ve mesleki terminolojinin de oluşmuş olduğunu gözler önüne sermektedir.

Son olarak görebildiğimiz kadarıyla Mısır Arapçasında yer alan Türkçe sözcüklerin tamamı Türkçe kökenli değildir. Önemli bir kısmının farklı kökenlerden önce Türkçeye, daha sonra Türkçe aracılığıyla Mısır Lehçesine geçtiği görülmektedir. Bu çerçevede Mısır Lehçesindeki Türkçe sözcüklerin köken analizinin yapılması yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

- Abdu'd-Dâyim, Muhammed. (2004). *el-Kelimâtü't-Türkiyye fi'l-Luğati'l-Arabiyye ve'l-Lehçeti's-Sûriyye*.
- Abuşvereb, Abdulkerîm. (1986). el-Kelimât ül-'Osmaniyye fi'l-Lehçetil'- Libiyye, *Studies on Turkish-Arab Relations Annual*. 1, İstanbul, 6-12.
- Akar, Ali. (2010). Türkçe-Arapça Arasındaki Sözcük İlişkileri . *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı: 8, 9-16.
- Allûb, Abdülvehhâb. (2014). *ed-Dahîl fi'l-Âmmiyyeti'l-Mısriyye*. Kahire: el-Merkezu'l-Kavmî li't-Tercüme.
- Ateş, Ahmet. (1966). Arapça Yazı Dilinde Türkçe Kelimeler, 10. Yüzyıla Kadar. *Türk Kültürü Araştırmaları II*, Ankara, 5-25.
- Avcı, Necati. (1996). Libya Yerel Arapçasında Kullanılan Türkçe Kelimeler, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9, 147-157.
- Avn, Şerif Kasım. (2002). *Kamusu'l-Lehçe'tü'l-'Ammiyye Fi's-Sudan*, Hartum: Daru's-Sudaniyye li'l-Kutub.
- Aytaç, Bedrettin. (1994). *Arap Lehçelerindeki Türkçe Kelimeler*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Bayatlı, Hidayet Kemal. (1993). Irak Arapçasında Türkçe Sözcük ve Terimler, *Dil Dergisi* 14, 60-66.

- Bechraoui, Mohammed-Fadhel. (2002, Bahar). Türk Dilinin Tunus'taki Tarihi: Örnekler ve Evreler, *Milli Folklor Dergisi*, 53, 126-160.
- Belguedj, Mohammed Salah. (1971). Le mots turcs dan le parler algèrien, *Turcica*, 3, 133-142.
- Çetin, M. Nihad. (1991). Ateş, Ahmet, *Diyanet vakfı islam ansiklopedisi*, Erişim Tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/ates-ahmet>
- Duhman, Mahammad Ahmad. (1990). *Mucemu'l-Elfazu't- Tarihiyye fi-Asri'l-Mamalukeya (Dictionary of Historical Mamluk's Words and Expressions)*, Şam:
- el-Ekü, İsmail bin 'Ali. (1985). Kelimat Türkiyye Mus-ta'mele fi'l Yemen, *el-Eklîl*, 49-58.
- El-Mısratî, Ali Mustafa. (1968). *Libya-Türkiye Arasındaki Tarihi İlişkiler*. Trablus:
- el-Mısrî, Hüseyin Mucib. (1967). et-Türkiyye fi'l-Ammiyyeti'l-Mısrıyye, *el-Mecelletü't-Tarihıyyeti'l-Mısrıyye*, XXIII, Kahire. 385-393.
- Emad, Atilla. (2013). *Ürdün Lehçesinde Türkçe Kökenli Kelimeler*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı.
- Eren, Hasan. (1997). Halası-Kun, Tibor, *Diyanet vakfı islam ansiklopedisi*, Erişim Tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/halasi-kun-tibor>

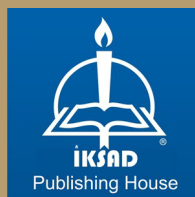
- Fazlıođlu, Őukran. (2016). Mahfuz, Huseyin Ali, *Diyanet vakfi islam ansiklopedisi*, Erişim Tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/mahfuz-huseyin-ali>
- Gamal, Fady Adly Gouny. (2017). Mısır Arapçasındaki Törkçe Unsurlar, *Uluturkad*, c:2, sayı: 1, 1-20.
- Gedik, Sadi. ve Al Berro, Shaze. (2016). Törkçe-Arapça Dil İlişkileri Bağlamında Muhammed Hayruddin El-Esedi'nin Halep Ansiklopedisi Üzerine Bir Değerlendirme, *International Journal of Languages' Education and Teaching*, yıl:4, sayı: 2, 314-328.
- Ghazi, Abdallah. (1990). *Törkçe'nin Ürdün ve Suriye Lehçeleri'ne Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Guella, Noureddine (2011). Emprunts Lexicaux dans des Dialectes Arabes Algèriens, *Synergies Monde arabe*, 8, 81-88.
- Guella, Noureddine. (2011). Emprunts Lexicaux dans des Dialectes Arabes Algèriens, *Synergies Monde Arabe*, 8, 81-88.
- Gülensoy, Tuncer. (1975). Yaşayan Farsça ve Arapçadaki Törkçe Kelimeler Üzerine Notlar, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*,21, 127-157.
- Güney, Fatma Şahan. (2018). *Cezayir Arapçasına Osmanlıcadan Geçen Törkçe Kelimeler Ve Osmanlı Dönemi Cezayir'inde Günlük Hayat*.Erişim tarihi: 24.08.2018, <https://www.researchgate.net>

- Hazım, Naim. (1933). *Arap Dilinde Türkçe*, Ankara: Hâkimiyeti Milliye Matbaası.
- İnan, Abdülkadir, (1953). XIII ve XVI. Yüzyıllarda Mısır'da Oğuz-Türkmen ve Kıpçak Lehçeleri ve Halis Türkçe, *Belleten*, 53-71.
- İsa, Ahmed. (1939). *El-Muhkem Fî Usûli'l-Kelimâti'l-Âmmiyye*. Kahire: Matbaatu Mustafa el-Bâbî el-Halebî.
- Kanar, Mehmet. (2003). Litmann, Enno, *Diyanet vakfı islam ansiklopedisi*, Erişim tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/littmann-enno>
- Karaağaç, Günay. (2008), *Türkçe Verintiler Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karaağaç, Günay. Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi, Erişim tarihi: 24 Ağustos 2018. <http://turkoloji.cu.edu.tr>
- Kaymaz, Zeki (1983). Sudan Arapçasındaki Türkçe Söz Varlığı Üzerine, İzmir: Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü-Bornova.
- Littmann, Enno. (1954). *Türkisches Sprachgut im Agyptisch-Arabischen*. Westostliche Abhandlungen Wiesbaden, 107-127.
- Magdi, Bakr Abdel Monsef. (2009). Arapçada Türkçe Sözvarlığının Etkileri, *Şarkiyat Mecmuası* 14, 27-37.

- Mahfûz, Hüseyin Alî. (1964). *el-Elfâzu't-Turkiyye fi'l-Lehceti'l-`Irâkiyye, et-Turâsu 'ş-Şa'bi*, VI, Bağdat, 1-24 (ayrı basım).
- Muhammad bin Chanab. (1966). *Cezayir Konuşma Dilinde Muhafaza Edilen Türkçe ve (Türkçe aracılığı ile gelen) Farsça Kelimeler* (Ateş, Ahmed Çev.) Ankara: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, 157-213.
- Mütevelli, Ahmed Fuad (1991). *el-Elfazü't-Türkiyye Fi 'l-Lehecâti'l 'Arabiyye ve Fi Lugat'il-Kitâbe*, Kahire: Dar üz-Zehrâ Li'n-Neşr.
- Mütevelli, Ahmet Fuat, (1985). *Arap Halk Dilinde Türkçe Kelimeler, Türk Halk Edebiyatında ve Folklorunda Yeni Görüşler II*, Konya: Konya Kültür ve Turizm Derneği Yayınları.
- Oğuz, M. Öcal. (2000). Belguedj'in Makalesine Göre Cezayir Konuşma Dilindeki Türkçe Kelimeler ve Tunus'taki Durum, *Milli Folklor*, 46, 10-21.
- Öz, Mustafa. (1999). İbn Ebû Şeneb, *Diyanet vakfı islam ansiklopedisi*, Erişim Tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-ebu-seneb>
- Özdemir, H. (1990). Tunus ve Civarında Yaşayan Türkçemiz, *Türk Dünyası Araştırmaları*, 64, 153-168.
- Özkan, Öztekten. (2004). Türkçenin Dünya Dillerine Etkisine Genel Bir Bakış, *V. Lefke Edebiyat Buluşması-Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi*, Ankara, 5-20.

- Prokosch, Erich. (1983). *Osmanisches Wortgut im Agyptisch-Arabischen*, Berlin: Klaus Schwarz Verlag.
- Prokosch, Erich. (1983). *Osmanisches Wortgut im Sudan-Arabischen*, Berlin: Klaus Schwarz verlag.
- Saussey,R. E. (1929). *Les Mots Tures Dans Le Dialecte De Damas*, Dimeşk: 75-129.
- Şahhâte, Hasîb. (2010). Kelimat Türkiyyetu'l-Asl Dahîle fi'l-Arabiyye, Erişim tarihi: 25 Ağustos 2018. <https://pulpit.alwatanvoice.com/articles/2010/10/19/212174.html>
- Şahin, Abdussabur. (1994). *İsti'mâlât Türkiyye fi'l-Âmmiyyeti'l-Misriyye*. Erişim tarihi: 11 Eylül 2018, <http://wamadat.forumegypt.net/t8643-topic>.
- Tibor, Halasi-Kun. (1969). The Ottoman Elements in The Syrian Dialects, *Archivum Ottomanicum* 1, Mutton, 14-91; 5 (1973). 17-95; 7 (1982). 117-267.
- Turapbaykızı, Aljanbaeva Ulbala. (1999). *Arab Tilindegi Türkizmden*. Doktora Tezi, Almaty: El-Farabi Kazak Devlet Üniversitesi.
- Türkmani, Khadija. (2015), Suriye Arapçasındaki Türkçe Unsurlar . (Yüksek Lisans Tezi) Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türkmen Erkan, (2015). Arapçanın Libya Lehçesindeki Türkçe Kelimeler, *Erdem*, 10 (10), 211-225.

- Türkmen, Erkan. (1988). Turkish Words in the Libyan Dialect of Arabic, *Erdem, Atatürk Kültür Merkezi Dergisi IV* , Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 227-243.
- Uzun, Mustafa. (2016). Mısırî, Hüseyin Mücîb, *Diyanet vakfı islam ansiklopedisi*, Erişim Tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/misri-huseyin-mucib>
- Yahya, Şamil Fahri. (1984). *Arapçanın Muhtelif Lehçelerinde Türkçe Unsurlar*, (doktora tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Yahya, Younis Ahmed Adam. (2017). Sudan Arapçası'ndaki Türkçe Kökenli Kelimeler: Fonetik ve Semantik Değişimler. Erişim tarihi: 24 Ağustos 2018. afam.org.tr
- Zülfikar, Tüccar. (2007). Onat, Naim Hazım, *Diyanet vakfı islam ansiklopedisi*, Erişim Tarihi: 30.09.2018. <https://islamansiklopedisi.org.tr/onat-naim-hazim>

978-605-7923-43-1